

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Michael Mráček

Ochrana hospodářské soutěže – dohody narušující soutěž
(Protection of Economic Competition – Agreements Intervening in
Competition)

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vít Horáček, Ph.D.
Katedra: Katedra obchodního práva
Datum vypracování práce: červen 2016
(uzavření rukopisu)

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 7. června 2016

Michael Mráček

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Vítu Horáčkovi, Ph.D za odborné vedení při zpracování této diplomové práce. Dále chci poděkovat svým rodičům za veškerou podporu.

OBSAH

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	8
1. Společný vývoj úpravy zakázaných dohod v ČR a EU; srovnání a odlišnosti úpravy	11
1.1 Snaha o spravedlivou soutěž; východiska souladu mezi úpravou národní a evropskou	11
1.2 Vývoj české úpravy a jeho ovlivnění úpravou evropskou	12
1.3 Současný zákon a rozdíly v úpravě zakázaných dohod s právem EU	14
1.4 Soutěžitel a Podnik.....	16
1.5 Závěr	17
2. Generální klausule	19
2.1 Obecně.....	19
2.2 Dohody <i>stricto sensu</i>	21
2.3 Rozhodnutí sdružení soutěžitelů	23
2.4 Jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě.....	25
2.4.1 Shoda vůle a odlišení od dohody <i>stricto sensu</i>	27
2.5 Narušení hospodářské soutěže	29
2.6 Zákaz a neplatnost dohod narušujících soutěž	32
2.7 Závěr	33
3. Dílčí skutkové podstaty	36
3.1 Cenové kartely	36
3.2 Restrikční a kontrolní kartely	39
3.3 Segmentační kartely	39
3.4 Junktimační kartely	40
3.5 Diskriminační kartely.....	41
3.6 Bojkotové kartely	43
3.7 Další typy kartelů	43
3.8 Závěr	46
4. Horizontální, vertikální, smíšené a diagonální dohody	49
4.1 Obecně.....	49
4.2 Dohody horizontální.....	49

4.2	Dohody vertikální.....	52
4.3	Dohody smíšené a diagonální	53
4.4	Závěr	54
5.	Pravidlo de minimis, tvrdé kartely	57
5.1	Pravidlo de minimis	57
5.2	Tvrdá omezení a tvrdé kartely.....	60
5.3	Závěr	61
6.	Vztah kartelových dohod a zneužití dominantního postavení	63
	Závěr	65
	Literatura	68
	Přílohy	78
	1) Relevantní ustanovení Zákona o OHS.....	78
	2) Relevantní ustanovení SFEU	79
	Abstrakt	80
	Abstract.....	82
	Klíčová slova.....	84
	Keywords	84

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
Komise	Evropská komise
KS	Krajský soud
NSS	Nejvyšší správní soud
Oznámení de minimis	Oznámení Komise o dohodách menšího významu, které výrazně neomezuji hospodářskou soutěž podle čl. 81 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (de minimis), 2001/C 368/07. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/
Oznámení ÚOHS	Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný [online]. Dostupné dne 2.3.2016 z: https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez.html
SES	Smlouva o založení Evropského společenství (konsolidované znění) C/321 E. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění) 2012/C 326/01. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/

SOHS	Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR
SPS	Soud prvního stupně
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VS	Vrchní soud
Zákon o OHS	Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

ÚVOD

„V České republice není zájem na řádném fungování hospodářské soutěže.“ To jest výrok, který pochází od jedné z nejnvýše postavených osob v rámci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.¹ Ať už si o tomto tvrzení myslíme cokoli, faktem zůstává, že hospodářská soutěž, respektive v případě této práce její veřejnoprávní část, je v České republice chráněna obdobně jako v jiných vyspělých státech Evropy či světa. Pravidla pro její ochranu totiž nejen u nás, ale v převážné části Evropy, vycházejí z práva Evropské unie a celý jejich systém a koncept fungování je na velmi vysoké úrovni.

Ochrana hospodářské soutěže nabývá na důležitosti zejména v dnešním globalizovaném a propojeném světě. S rostoucími zisky, příjmy, velikostí a víceméně i mocí a vlivem podnikatelů, fyzických osob, národních nebo nadnárodních korporací roste i potřeba regulace jejich činnosti, a to nejen se zaměřením na ochranu spotřebitele, jeho blahobytu, zajištění rozvoje, technického vývoje, ale nakonec i fungování ekonomiky jako celku. V tom je také obsažen účel ochrany hospodářské soutěže, tedy zajistit samotnou existenci hospodářské soutěže, zajistit ochranu spotřebitelů, svobodu soutěžního rozhodování soutěžitelů a zajistit perspektivní a rozvíjející se hospodářství.

Jedním ze základních institutů, které slouží k ochraně hospodářské soutěže, a potažmo možná ten nejdůležitější a s nejšířším dopadem, je zákaz dohod narušujících soutěž. Těmi se taktéž zabývá tato diplomová práce. Termín *dohody narušující soutěž* bývá často zaměňován s termínem *kartelové dohody*, což je spojení, které zákon o ochraně hospodářské soutěže nezná,² nicméně tento výraz užíval předpis předcházející, totiž zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.³ Ačkoliv, jak uvádí i

¹ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (zkráceně ÚOHS, někdy též přezdívaný Antimonopolní úřad) je ústředním orgánem státní správy se sídlem v Brně, který byl zřízen zákonem České národní rady č. 173/1991 Sb. a který začal fungovat 1. července 1991. Původně se nazýval Český úřad pro hospodářskou soutěž a později se také přeměnil na Ministerstvo pro hospodářskou soutěž. V dnešní době jeho působnost vychází ze zákona č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a zahrnuje ochranu hospodářské soutěže v České republice, stejně jako dozorování nad veřejnými zakázkami. Jako zdroj užity informace z internetových stránek ÚOHS, rubriky „Historie Úřadu“ [online] [cit. 6.2.2016]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>.

² Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a změně některých zákonů (o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

³ Rubrika § 3 a násl. zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

odborná literatura, pojem kartelové dohody bývá spojován s dohodami mezi konkurenty (tj. dohodami horizontálními),⁴ tak pro účel této práce není nutno tyto termíny od sebe odlišovat a budu je v průběhu práce používat zcela zaměnitelně.⁵

Jelikož téma dohod narušujících soutěž je velmi obsáhlým a v rozsahu diplomové práce obtížně zpracovatelným, neklade si práce za cíl komplexně a detailně popsat všechny oblasti a instituty s kartelovými dohodami související. Účelem práce je v obecné rovině odpovědět na otázky: co je to dohoda narušující soutěž; jaké máme typy a skutkové podstaty dohod narušujících soutěž a v čem spočívají; a co jsou to bagatelní dohody (dohody *de minimis*). Cílem bude popis kartelové dohody a jejich typů, druhů a podob, přičemž se budu snažit o vysvětlení toho, co rozumíme pod pojmem dohoda (v širším i užším slova smyslu), jak jednotlivé dohody poznáme a jaké jsou jejich specifické znaky.

Vedle toho v práci věnuji vlastní prostor i dvěma dalším oblastem, první je srovnání národní úpravy kartelových dohod s úpravou EU, jejich vzájemné prolínání a ovlivňování a především odlišnosti, a druhou vztah mezi kartelovými dohodami a zneužíváním dominantního postavení.

Z důvodu omezeného rozsahu a i zaměření práce naopak nebude věnováno místo například výjimkám ze zákazu kartelových dohod (kromě doktríny *de minimis*), programu schovívavosti nebo řízení před ÚOHS či evropskými orgány. V tomto tedy odkazuji na bohatou odbornou literaturu zabývající se zmíněnými tématy.

Metodou práce je deskriptivně analytický popis, ucelený rozbor a kritická studie jednotlivých institutů vycházející z nastudované literatury a judikatury, spojená s vysvětlením a přiblížením interpretačních a aplikačních rozdílů, a případných legislativních nebo aplikačních úskalí dané úpravy v praxi. Cílem je posoudit, zda je stávající úprava zákazu kartelových dohod a rozhodovací praxe vhodná, jaká jsou její úskalí a jaký má dopad do právní a hospodářské praxe státních orgánů i soukromých

⁴ Například MUNKOVÁ in MUNKOVÁ, Jindřiška a Jiří KINDL. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, XIV, s. 17. ISBN 978-80-7400-173-4 nebo FIALA, Tomáš. *Soutěžní právo Evropských společenství. Právní rádce*. 2004, roč. 12, č. 4, s. III. ISSN 1210-4817.

⁵ Někteří autoři, např. RAUS, David a Andrea ORŠULOVÁ. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xii, s. 73 a 74. ISBN 978-80-7478-470-5, dokonce dovozují, že pro užívání pojmu *kartel* nebo *kartelové dohody* výlučně pro dohody horizontální není žádný logický důvod a jedná se o výklad nesprávný.

subjektů. Stejně tak i u ostatních částí práce (vztah úpravy české a unijní, odlišení od zneužití dominantního postavení) bude vedle jejich popisu, hodnocení a analýzy nastíněn i dopad a význam pro praxi. V poslední řadě se dopustím i úvah *de lege ferenda*, zamýšlejících se nad nutností, obsáhlostí a správností právní úpravy či jejího výkladu.

Text diplomové práce vychází z právního stavu ke dni 1. března 2016.

1. SPOLEČNÝ VÝVOJ ÚPRAVY ZAKÁZANÝCH DOHOD V ČR A EU; SROVNÁNÍ A ODLIŠNOSTI ÚPRAVY

Jaká jsou východiska úpravy kartelových dohod v České republice a v Evropské Unii? Jak se tyto úpravy společně vyvíjely? Jak se ovlivňovaly? A existují mezi nimi nějaké rozdíly?

1.1 Snaha o spravedlivou soutěž; východiska souladu mezi úpravou národní a evropskou

Obdobně jako je tomu v jiných oblastech práva nebo lidské činnosti, tak i v případě ochrany hospodářské soutěže, a tedy konkrétně zakázaných dohod, je základním a stěžejním předpokladem pro spravedlnost a nediskriminaci jednotlivých soukromých či veřejných subjektů a osob aplikace stejných podmínek související s vynucováním stejných pravidel, což obojí pramení ze sjednocení přístupu, výkladu a aplikace „zesouladněných“ (v teorii práva evropského bychom řekli spíše harmonizovaných) pravidel napříč světovými společenstvími a různými státy.

Cílem ochrany hospodářské soutěže, tudíž i zákazu kartelových dohod, je snaha o spravedlivou soutěž, ochranu soutěžitele a zabránění vytváření ekonomických překážek vstupu a fungování trhu.⁶ To sám chápu jako primární a elementární důvod ochrany hospodářské soutěže, který se vine jako jakýsi leitmotiv na všech úrovních, ať již mezinárodní, evropské nebo vnitrostátní a liší se pouze velikostí, objemem či vlivem samotných soutěžitelů.

I základním principem ochrany hospodářské soutěže v EU je tedy spravedlnost.⁷ Osobně mám za to, že tento přístup by neměl a ani nevyslovuje absolutní zákaz kartelových dohod, nýbrž pouze jakousi snahu o limitní přiblížení se únosnému (vhodnému) stavu, kdy si soutěžitelé sami kartelové dohody posuzují a předcházejí jejich uzavírání v případě, že by byly pro trh škodlivé. Bezespору nejde dosáhnout spravedlnosti, aniž by byla úprava zákazu dohod na vnitrostátní úrovni dostatečně silně sjednocena s úpravou evropskou, proto i český Zákon o OHS je založen na principech

⁶ BEJČEK in BEJČEK, Josef, Petr HAJN, Jarmila POKORNÁ et al. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, xxvii, s. 283. ISBN 978-80-7400-547-3.

⁷ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 643. ISBN 978-80-7380-524-1.

totožných s právem evropským.⁸ Z tohoto dovozují, že ani v případě legislativní odlišnosti Zákona o OHS a ustanovení SFEU⁹ nelze usuzovat na nějakou zásadní odlišnost v aplikaci obou předpisů, jelikož právní principy (zásady) chápeme jako jakési hodnoty, které by měli vést a směřovat právní řád a právní normy.¹⁰ Rozdílným je především to, kdy se ty které normy uplatní. Zatímco u českých předpisů je působnost nasadě a jednoznačně definována i v samotném Zákoně o OHS,¹¹ u pravidel evropských musí existovat tzv. komunitární prvek, což znamená, že jednání musí mít alespoň potenciálně znatelný (významný) dopad na obchod mezi státy.¹²

1.2 Vývoj české úpravy a jeho ovlivnění úpravou evropskou

Zákon o OHS samozřejmě není prvním porevolučním předpisem upravující kartelové dohody a ochranu hospodářské soutěže na našem území. Již předchozí SOHS byl zákonem, který se zmíněné problematice věnoval a nutno dodat, že i když byl vydán ještě před obchodním zákonem, šlo o předpis moderní a pokládající účinné základy ochrany hospodářské soutěže v ČR.

SOHS taktéž byl vytvořen prakticky po vzoru tehdejších článků 81 a 82 SES¹³ a ustanovením této dohody téměř identicky odpovídal.¹⁴ Osobně pokládám tento postup za zcela přirozený a rozumný, jelikož evropská úprava hospodářské soutěže (ačkoliv se terminologicky již dlouho nezměnila) vyplývala z moderních poznatků právní vědy a byla doplněna košatou judikaturou a rozhodovací praxí, která veškeré její problémy a nedostatky dokázala přiměřeným způsobem kompenzovat. Lze souhlasit i s názorem, že důvodem pro přijetí předpisu tak podobného SES byly bezesporu i zamýšlené iniciační

⁸ Tamtéž, sub. 7.

⁹ Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, 2012/C 326/01. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹⁰ Více k právním principům např. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čenek, 2013, s. 33 až 36. ISBN 978-80-7380-454-1.

¹¹ Ustanovení § 1 Zákona o OHS.

¹² *Komunitární prvek* je hojně definován v judikatuře ESD nebo SDEU, nicméně v české literatuře například PETR in PETR, Michal et al. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, xvii, s. 34 až 38. ISBN 978-80-7400-307-3 nebo tentýž autor v PETR, Michal a Vladimír VAVŘÍČEK. K paralelní aplikaci českého a komunitárního soutěžního práva. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2006, roč. 14, č. 11, s. 397. ISSN 1210-6410.

¹³ Smlouva o založení Evropského společenství (konsolidované znění) C/321 E. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁴ KINDL, Jiří. *Kartelové a distribuční dohody: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, XVIII, s. 27 a 28. ISBN 978-80-7400-136-9.

a přístupové rozhovory s tehdy ještě Evropskými společenstvími.¹⁵ Dle mého názoru tak už SOHS položil pevný základ české úpravy a ochrany hospodářské soutěže do budoucna zcela harmonizovaný s úpravou EU a, jak se vyjádřím i v závěru této kapitoly, byl tedy důvodem toho, že dnešní zákaz kartelových dohod v Zákoně o OHS je dle mého přesvědčení prakticky totožný se zákazem unijním.

V souvislosti se souladem SOHS a komunitárního práva je třeba upozornit i na náleze Ústavního soudu,¹⁶ ve kterém podle mě zcela správně konstatoval, že při aplikaci a výkladu SOHS je vhodné a možné přihlížet k evropské rozhodovací praxi. Jinými slovy Ústavní soud řekl, že je správné vykládat české právo v souladu s právem komunitárním, jelikož byl SOHS bezpochyby vytvořen za účelem přiblížení se evropské úpravě. Musíme si uvědomit, že šlo o situaci sedm let před naším vstupem do EU, a přesto již byla naše právní úprava a očividně i judikатурní praxe „smířena“ a oprávněna postupovat a rozhodovat podle evropské doktríny. V tomto světle je očividné, že i pozdější přijetí Zákona o OHS a vstup do EU nemohly mít za následek nic jiného než úplnou harmonizaci a podobnost českého a evropského soutěžního práva. Opačný vývoj by snad ani nebyl krokem vzad, ale spíše pověstným krokem stranou.

Sám ÚOHS prakticky vyjadřuje souhlas s tímto mým názorem, když i z pera jeho bývalého předsedy se můžeme dočíst, že ÚOHS již od počátku své existence a účinnosti SOHS kontinuálně vychází z rozhodovací praxe evropských orgánů.¹⁷

Zásadním milníkem, který nám vše výše zmíněné potvrdil tzv. černé na bílém, pak byl podpis Evropské dohody (Asociační dohody),¹⁸ v jejímž článku 64 odst. 2 se ČR výslovně zavázala posuzovat dohody narušující soutěž podle komunitárních pravidel. Důsledkem tedy bylo, že aplikační praxe ÚOHS měla odpovídat praxi evropských orgánů, ovšem stále se mělo postupovat výlučně podle české hmotněprávní úpravy, která však měla být vykládána v souladu s tou evropskou. Dnešní terminologií evropského práva bychom to nazvali *nepřímým účinkem*. Dohoda zároveň obsahovala i

¹⁵ Tamtéž, s. 30.

¹⁶ Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 31/97, ze dne 29.5.1997. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁷ BEDNÁŘ, Josef. Nové možnosti pro uplatňování aktivní soutěžní politiky. *Právní rádce*. 2005, roč. 13, č. 8, s. 26. ISSN 1210-4817.

¹⁸ Evropská dohoda byla v ČR vyhlášena sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

články 69 a 70, které zakotvily povinnou aproximaci českých soutěžních předpisů k těm evropským.¹⁹

1.3 Současný zákon a rozdíly v úpravě zakázaných dohod s právem EU

I přes vše výše popsané se vědělo, že aby došlo k úplné harmonizaci s evropským právem, bude třeba buď zásadní novely SOHS nebo zcela nového zákona.²⁰ Zároveň se při vstupu do EU prosadila snaha o co nejvěrnější převzetí komunitární úpravy, a to navzdory tlakům o zohlednění lokálních podmínek.²¹ Jak je zřejmé, výsledkem je úplně nový Zákon o OHS, což je řešení, které pokládám za velmi rozumné, ať už z důvodu legislativní přehlednosti českého nepřehledného právního řádu nebo i s ohledem na možnost napsat zákon, který skutečně bude do co nejvyšší míry reflektovat unijní právo. Samozřejmě shledáváme jasnou koncepční podobu mezi SOHS a Zákonem o OHS, což nám taktéž ilustruje i již výše popsanou souladnost SOHS s evropskými pravidly.

Zákon o OHS se tedy nebojím nazvat plně eurokonformním, což dovozuje i literatura²² a navíc to jako cíl stanovila i samotná důvodová zpráva k zákonu.²³

Nicméně i tak Zákon o OHS, respektive úprava zakázaných dohod, obsahoval či obsahuje několik menších odlišností od SFEU. Jednou z nich, dlužno podotknout že dle mne marginální a navíc již i překonanou, byl rozdíl v definici povahy dohody. Zákon o OHS totiž do novely zákonem č. 155/2009 Sb. odlišně od dnešního stavu nebo dikce v SFEU obsahoval v § 3 zákaz dohod, které „...vedou nebo mohou vést...“, zatímco SFEU a dnešní verze Zákona o OHS obsahují formulaci „[,],jejichž cílem nebo výsledkem...“. Rozdíl v této definici je podle mě zcela nepodstatný a taktéž v literatuře

¹⁹ MUNKOVÁ, Jindřiška, Pavel SVOBODA a Jiří KINDL. *Soutěžní právo*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, XIV, s. 51 a 52. ISBN 978-80-7400-424-7.

²⁰ Tamtéž, s. 52 a 53 nebo KINDL op. cit., s. 31 a 32.

²¹ KINDL op. cit., s. 15.

²² RAUS, David. Ochrana hospodářské soutěže na společném trhu ES a situace v ČR po 1. květnu 2004. *Právní zpravodaj* [online]. 2003, č. 12 [cit. 2.2.2016]. ISSN 1212-8694. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

najdeme názory,²⁴ že novela, která jej odstranila, nebyla v tomto směru zásadní. Navíc, jak uvádí i jiní,²⁵ se tento rozdíl překlenoval výkladem, vycházejícím z rozsudku Krajského soudu v Brně sp. zn. 62 Ca 15/2007.²⁶ V tom soud odmítl absolutizaci jazykového výkladu a konstatoval, že jde v obou případech a totožný materiální zákaz. Nezbyvá mi, než s názorem soudu plně souhlasit, jelikož musíme pamatovat nejen na nepřímý účinek evropského práva, ale taktéž se všeobecně bránit i přepjatému právnímu formalismu.

Druhou obdobně drobnou odlišností je fakt, že přímo SFEU nerozlišuje dohody horizontální a vertikální,²⁷ zatímco Zákon o OHS má výslovné ustanovení § 5. I tento problém ovšem podle mě nezakládá zásadní nesoulad, jelikož absenci obdobného ustanovení nemůžeme vykládat v tom smyslu, že by právo EU horizontální a vertikální dohody nerozlišovalo. Pouze musíme toto dělení sledovat v prováděcích předpisech např. Oznámení de minimis,²⁸ které hovoří o soutěžitelích a nesoutěžitelích (konkurentech a nekonkurentech), nebo v čl. 1 preambule Pokynů Komise 2004/C 101/07.²⁹ Tedy samozřejmě i evropská úprava rozlišuje horizontální a vertikální kartely stejně jako ta naše a oba tyto druhy dohod postihuje.³⁰

Jako velice významné pro sjednocení české a evropské úpravy chápu i přijetí nařízení ES č. 1/2003,³¹ jenž s účinností od 1. května 2004 (shodně se vstupem ČR do EU) zavedlo povinnost států přímo aplikovat evropské normy v případě jednání

²⁴ Např. KOUKAL, Pavel. K novele zákona o ochraně hospodářské soutěže. *Právní rádce*. 2009, roč. 17, č. 8, s. 31. ISSN 1210-4817 nebo PETR, Michal. Přípravované změny v soutěžním právu. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2009, roč. 17, č. 4, s. II. ISSN 1210-6410.

²⁵ RAUS, David a Andrea ORŠULOVÁ. *Kartelové dohody*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, XIV, s. 60 a 61. ISBN 978-80-7400-016-4.

²⁶ Rozsudek KS v Brně sp. zn. 62 Ca 15/2007, ze dne 8.1.2008. Dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>.

²⁷ ROZEHNAL op. cit., s. 644.

²⁸ Oznámení Komise o dohodách menšího významu, které výrazně neomezují hospodářskou soutěž podle čl. 81 odst. 1 smlouvy o založení Evropského společenství (de minimis), 2001/C 368/07. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

²⁹ Sdělení Komise – Pokyny k účinku obchodního konceptu obsaženého v čl. 81 a 82 Smlouvy, 2004/C 101/07. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

³⁰ Rozsudek ESD ve spojených věcech 56 a 58/64 Grundig Consten, ze dne 13.7.1966. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

³¹ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

s komunitárním prvkem. Jeho možná největší změnou je, jak se lze dočíst v literatuře,³² zavedení decentralizovaného systému kontroly hospodářské soutěže. Osobně jeho přínos chápu i v tom smyslu, že pokud je evropské právo přímo aplikovatelné, pak je žádoucí naprosto mu přizpůsobit i právo národní, tudíž takováto nařízení přispívají, pokud už ne přímo legislativní, tak aspoň interpretační harmonizaci obou systémů práv.

1.4 Soutěžitel a Podnik

Naopak rozdílem, který by mohl někdo pokládat za stěžejní, je nesoulad v terminologii při označování subjektů, na které se pravidla hospodářské soutěže (respektive v našem případě zákaz kartelových dohod) vztahují. Právo EU totiž operuje s termínem *podnik* (v angličtině *undertaking*), zatímco Zákon o OHS používá a obsahuje v § 2 definici *soutěžitele*.

Soudní a potažmo i právní praxe se ustálily (až na níže popsané výjimky) na názoru, že jde o synonyma, jejichž obsah je nutno vykládat totožně. Patrně rozhodujícím judikátem je zde rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 61/2005 - 183, které praví, že „...je podstatná interpretace pojmu „soutěžitel“ použitého v zákoně č. 143/2001 Sb., který odpovídá pojmu „podnik“ ve smlouvě Evropských společenství.“³³ Dále i ÚOHS přistupuje k oběma termínům srovnatelným způsobem.³⁴

Dlužno připomenout, že důvodem pro nezavedení termínu *podnik* bylo jeho předešlé rozdílné užití v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

S přístupem Nejvyššího správního soudu se naprosto ztotožňuji a mám za to, že je žádoucí, aby byl *soutěžitel* vykládán identicky v právu českém tak i v právu evropském, kde byl judikaturou vyložen jako „*jakákoliv hospodářská jednotka vykonávají ekonomickou činnost bez ohledu na její právní formu nebo financování.*“³⁵

³² Např. RAUS, David a Robert NERUDA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář a související české i komunitární předpisy*. 2. aktualizované a přepracované. Praha: Linde, 2006, s. 26. ISBN 80-7201-563-X.

³³ Rozsudek NSS č. j. 5 As 61/2005 - 183, ze dne 29.10.2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

³⁴ Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 147/08, ze dne 23.12.2009. Dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>.

³⁵ Rozsudek ESD ve věci C-41/90 Höfner, ze dne 23.4.1991. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Oba pojmy není možné vykládat odlišně, a to nejen vzhledem k bezprostřední nutnosti souladu práva EU a Zákona o OHS, ale třeba i zmínkám ztraceným v legislativním procesu.³⁶

Tento můj názor ostatně konstatují a zastávají i někteří autoři,³⁷ nicméně můžeme se v literatuře setkat i s trochu odlišným přístupem,³⁸ který říká, že pojem *soutěžitel* by mohl být širší pojmu *podnik* a umožňoval by dosáhnout i například na dceřiné společnosti v rámci skupiny, které jednaly na popud a z rozhodnutí skupiny. Komunitární pravidla tyto dcerky za odpovědné podniky nepovažují, pokud samy pouze provádějí pokyny mateřské společnosti,³⁹ respektive pokud vykonávají vůli holdingu, a to třeba z toho důvodu, že by pro účely kartelu bylo jednoduché, nastrčit pouze zcela vyprázdňené právnické osoby, kterým by případnou sankcí žádná škoda nevznikla a samotná matka by byla takříkajíc v suchu.

S načrtnutým přístupem si ovšem dovolím nesouhlasit, jelikož myslím, že je třeba upřednostnit eurokonformní výklad (nepřímý účinek komunitárního práva), a to nejen za účelem předejití odlišností v praxi ÚOHS, Komise nebo SDEU, ale taky s přihlédnutím k nutné právní jistotě adresátů soutěžních norem.

Nejde si také nevšimnout, že zákonodárce v podstatě zavádí pojem *podnik* i do Zákona o OHS, avšak spíše jakousi oklikou, a to skrze formulace v § 4 odst. 1 Zákona o OHS.

1.5 Závěr

Úprava kartelových dohod v ČR a její vývoj v posledních pětadvaceti letech je, dalo by se říci, takřka zcela v moci úpravy komunitární. Již dlouho před vstupem ČR do EU naše národní úprava reflektovala, vyvíjela se a byla aplikována v souladu s tou evropskou. Není tedy překvapením, že úprava dohod narušujících soutěž v současném

³⁶ Např. zvláštní část důvodové zprávy k zákonu č. 361/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

³⁷ RAUS, NERUDA op. cit., s. 26.

³⁸ KINDL op.cit., s. 75 a násl.

³⁹ Rozsudek SPS ve věci T-112/05 Akzo Nobel v. Komise, ze dne 12.12.2007, potvrzený rozsudkem ESD ve věci C-97/08 P Akzo Nobel v. Komise, ze dne 10.9.2009. Obojí in: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Zákoně o OHS, který koncepčně vychází z SOHS, plně reflektuje úpravu unijní a je s touto úpravou naprosto slučitelná.⁴⁰

Aktuální posuzování kartelových dohod na národní úrovni je výsledkem dlouholeté a detailní harmonizace této oblasti s předpisy EU a i český dozorující orgán, ÚOHS, plně uznává a při své činnosti vychází z rozhodovací praxe evropských orgánů.

Nebojím se říci, že jakékoliv at' už méně či více významné odlišnosti by byly na škodu jak samotné hospodářské soutěži a soutěžitelům, tak i jednotnému uplatňování práva v evropském hospodářském prostoru.

Komunitární úprava zakázaných dohod může být navíc uplatňována jak samostatně, tak i paralelně spolu s úpravou vnitrostátní.⁴¹ I z toho můžeme dovozovat, že jejich vzájemné rozdíly jsou nejen nežádoucí, ale i škodlivé pro obchodní praxi.

Ačkoliv můžeme v Zákoně o OHS najít odlišnosti (popsané výše) týkající se zakázaných dohod, nejde o záležitosti, které by vytvářely problémy nepřekonatelné právním výkladem nebo soudní praxí, když dovozují, že jde pouze o drobné jazykové odchylky od úpravy unijní a tyto musí být vykládány a aplikovány zcela ekvivalentně evropským pravidlům.

Dle mého názoru je shodná právní úprava zakázaného kartelového jednání v národních i komunitárních předpisech nespornou devizou české úpravy,⁴² a to nejen pro její jednodušnou aplikaci na národní a evropské úrovni, ale taktéž jako neochvějná opora pro právní jistotu samotných adresátů právních norem – soutěžitelů.

⁴⁰ Plnou kompatibilitu (slučitelnost) dovozuje např. i BEJČEK in BEJČEK, HAJN, POKORNÁ op. cit., s. 316.

⁴¹ V činnosti ÚOHS byla aplikace čistě jedné úpravy (buď Zákona o OHS, nebo SFEU) prolomena například důležitým rozhodnutím ÚOHS č. j. S 9/05 Tupperware, ze dne 5.10.2005 a navazujícím rozhodnutím předsedy ÚOHS č. j. R 17/05 Tupperware, ze dne 21.4.2010, obojí dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>; a potvrzeno rozsudkem NSS č. j. 7 Afs 7/2008 - 200, ze dne 3.12.2008. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁴² Za výhodu ji považuje i bývalý předseda ÚOHS např. BEDNÁŘ, Josef. Ochrana hospodářské soutěže po vstupu ČR do Evropské Unie. *Právní rádce*. 2004, roč. 12, č. 7, s. 72. ISSN 1210-4817 nebo BEDNÁŘ, Josef. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a nezávažnější formy porušování soutěžního práva. *Obchodní právo*. 2005, roč. 14, č. 1, s. 18. ISSN 1210-8278.

2. GENERÁLNÍ KLAUSULE

Co je to dohoda narušující soutěž? Jaká jsou úskalí její základní definice? Jaké jsou její základní skutkové podstaty? Jaký má dopad na soutěžitele? A není její výklad příliš široký?

2.1 Obecně

Generální klausule upravující zakázané dohody v § 3 odst. 1 Zákona o OHS⁴³ je prvním a elementárním pilířem kartelového práva. Rozlišuje a taxativně vyjmenovává tři typy kartelových dohod,⁴⁴ materiální podmínky jejich zákazu a důsledky s tímto zákazem spojené.

Literatura dovozuje, že aby byla generální klausule úspěšně naplněna a kartel efektivně uzavřen a plněn, je třeba splnit čtyři podmínky – (i) musí se ho účastnit podstatná část soutěžitelů, (ii) ostatním soutěžitelům musí být znemožněno se do kartelu později připojit, (iii) uvnitř kartelu si jeho účastníci vzájemně nesmí konkurovat, a (iv) kartel musí být pro účastníky výhodný.⁴⁵ Bez jejich naplnění si lze těžko představit, že by kartel porušoval hospodářskou soutěž či dokonce vůbec náležitě a účinně fungoval.

Ustanovení § 3 odst. 1 Zákona o OHS taxativně rozlišuje tři možné způsoby jednání, které dají za vznik kartelové dohodě *largo sensu*.⁴⁶ Jsou jimi dohody *stricto sensu*, rozhodnutí sdružení soutěžitelů a jednání ve vzájemné shodě. Rozlišení dohod na vertikální a horizontální klausule samotná neobsahuje, nýbrž je ponechává na ustanovení § 5.⁴⁷

Jelikož je výčet taxativní, vyplývá z této skutečnosti nutnost subsumovat jakoukoliv existující kartelovou dohodu pod jednu z těchto tří skutkových podstat. S tím je často spojen ústřední problém řízení před soutěžními orgány a jde o situaci bohatě řešenou soutěžními soudy. Zakázané dohody totiž mohou nabývat nepřeberného množství podob a podřazení může být v některých případech často dosti obtížné, a to ať už s ohledem na formu protisoutěžního jednání nebo např. důkazní nouzi soutěžních

⁴³ Viz Příloha č. 1.

⁴⁴ BĚHAN, Petr. Jednání ve vzájemné shodě v komunitárním právu – I. část. *Obchodní právo*. 2005, roč. 14, č. 7-8, s. 16. ISSN 1210-8278.

⁴⁵ RAUS, ORŠULOVA 2014 op. cit., s. 74 a 75.

⁴⁶ Dohodou v „širším slova smyslu“ ji nazývá např. KINDL, Jiří. Pojem jednání ve vzájemné shodě v soutěžním právu. *Obchodněprávní revue*. 2009, roč. 1, č. 5, s. 126. ISSN 1803-6554.

⁴⁷ Viz Příloha č. 1.

orgánů. Rozhodovací praxe se v této otázce vyvíjela a nejnovější judikatura ESD se nakonec ustálila na přesvědčení, že jedno jednání může nabývat znaky i více než jedné skutkové podstaty.⁴⁸⁴⁹

Ať už jednání nabývá jakékoliv podoby, vždy je pro vznik kartelu nezbytný konsensus alespoň dvou stran, v tomto smyslu je potřeba zdůraznit, že se nikdy nepostihuje individuální a jednostranné jednání, které není ničím jiným než běžnou soutěžní reakcí na jiné účastníky trhu.⁵⁰ Konsensem rozumíme shodnou vůli, která musí být zcela svobodná a jak upozorňuje i literatura, nesmí jít o vůli, která je vynucena zákonem, právními předpisy nebo správními rozhodnutími.⁵¹ Taková vůle protisoutěžní dohodu založit nemůže.

Funkcí všech kartelových dohod je podle mě nabytí jistoty, která se na běžném, funkčním a zdravém trhu nevyskytuje. Lidově řečeno „šikovná“ dohoda může ve velké míře eliminovat budoucí soutěžní rizika, se kterými se musí potýkat každý účastník trhu.⁵² Je samozřejmou přirozeností soutěžitelů zbavovat se nejistoty, která je při jejich obchodní činnosti provází a je nutné takové jednání v rozumném rozsahu postihovat a zakazovat, aby byla zachována proporcionalita práv na relevantních trzích. Dalšími cíli soutěžitelů při uzavírání narušujících dohod je zpravidla zvednutí, respektive pevná kotace cen, zvýšení vlastních marží nebo zbavení se nutnosti investovat do vývoje. Lze souhlasit i s názorem,⁵³ že uzavřená kartelová dohoda taktéž velice silně přispívá ke zlepšení vyjednávací pozice v obchodních vztazích.

⁴⁸ To, že jednání může nabývat zároveň podoby i více než jedné skutkové podstaty generální klausule, bylo potvrzeno např. rozsudkem ESD ve věci C-49/92 *Anic Participazioni*, ze dne 8.7.1999. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>. Nebo rozsudkem SPS ve věci T-7/89 *SA Hercules Chemicals*, ze dne 17.12.1991, zdůrazněným autorem v PETR, Michal. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: Beck, 2007, XIV, s. 53. ISBN 978-80-7179-574-2.

⁴⁹ Více k odlišení jednotlivých skutkových podstat nebo komplexnímu protisoutěžnímu deliktu v následujících podkapitolách.

⁵⁰ RAUS, ORŠULOVÁ 2009 op. cit., s. 61.

⁵¹ PETR in PETR 2010 op. cit., s. 162.

⁵² Typickým příkladem kartelu, který směřoval k zachování daného *status quo* na trhu byl případ řešený Komisí v rozhodnutí č. COMP/F/38.638 *Butadienový kaučuk*, ze dne 29.11.2006. Dostupné dne 21.3.2016 [online] z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38638/38638_826_1.pdf.

⁵³ BĚHAN, Petr. *Jednání ve vzájemné shodě v komunitárním právu – II. část. Obchodní právo*. 2005, roč. 14, č. 9, s. 14. ISSN 1210-8278.

2.2 Dohody *stricto sensu*

Dohoda narušující hospodářskou soutěž v užším slova smyslu je nejčastější, nejznámější a patrně i nejjednodušší ze všech tří typů jednání obsažených v generální klausuli.

Je potřeba zdůraznit, že termín dohoda ovšem nemůže být zaměňován s pojmem dohoda podle běžného občanského práva.⁵⁴ Osobně dohodu chápu spíše ve smyslu laickém (lidském, obecném) tohoto slova, jako široké pole pro jakékoliv ujednání mezi dvěma a více stranami. Obdobně je chápána dohoda *stricto sensu* i v literatuře, kde je popisována jako „[j]akákoli ujednání, ve kterých je vyjadřována vůle jejich subjektů v postavení soutěžitelů určitým způsobem v budoucnu jednat, aniž by bylo třeba pro takové dohody dovozovat platnost podle předpisů práva občanského či obchodního.“⁵⁵

Dohodou je tedy jakékoliv ujednání. To musíme chápat jako jakýkoliv postup, kde existuje vědomá shoda v jednání a vědomá shoda vyjadřující úmysl společně nějakým způsobem v budoucnosti jednat tak, že se naplní materiální podmínky zákazu a dohoda bude narušovat trh. Toto ujednání nemusí být ani nikterak detailní a strany ani nemusí vyslovit souhlas se všemi jeho částmi.⁵⁶

Shoda stran je zde fundamentálním předpokladem, jak stanovil ESD ve stěžejních rozhodnutích Bayer - pakliže je shoda stran naplněna, pak již absolutně nezáleží na formě dohody.⁵⁷ Zákaz se tedy bezesporu vztahuje na dohody písemné i ústní; uzavřené výslovně, konkludentně či mlčky; není třeba rozlišovat mezi jejich závazností či nezávazností; a dokonce zda jde o smlouvy soukromoprávní nebo veřejnoprávní. To, že nejsou postihovány pouze smlouvy písemné, je zcela prozřetelné a pochopitelné. Bylo by od soutěžitelů naivní a neprozíravé, aby si vlastní porušování

⁵⁴ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 130.

⁵⁵ RAUS, David. Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – I. část. *Obchodní právo*. 2004, roč. 13, č. 2, s. 11. ISSN 1210-8278.

⁵⁶ FAULL, Jonathan a Ali NIKPAY. *Faull and Nikpay: the EC law of competition*. Oxford: Oxford University Press, 1999, cxviii, s. 70. ISBN 0-19-876538-x.

⁵⁷ Rozsudek SPS ve věci T-41/96 Bayer, ze dne 26.10.2000, potvrzený rozsudkem ESD ve spojených věcech C-2/01 a C-3/01 Bayer, ze dne 6.1.2004. Obojí in: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

hospodářského práva zachytili na papír nebo v jiné formě, nicméně i s takovými případy se lze v praxi setkat.⁵⁸ Dohodou zároveň může být jak smlouva celá, tak i jen její část.⁵⁹

V minulosti byly za zakázané uznány a považovány i tzv. gentlemanské dohody,⁶⁰ všeobecné obchodní podmínky, formulářové smlouvy nebo existující společné společnosti a orgány jako forma institucionální spolupráce,⁶¹ dále i soudní smíry, dohody připravované nebo zaniklé.⁶²

Prakticky nejdál zašel ESD v případě Sandoz,⁶³ kde stanovil, že dohodou je i jednostranné jednání, kdy je vznik dohody usuzován z následné reakce adresáta tohoto jednání (např. odeslání faktury), a to pokud vlastně tímto jednáním došlo ke shodě vůlí. Samozřejmě, jak již píše výše, samotné jednostranné jednání dohodou býti nemůže, nicméně pokud by nějakým způsobem zakrývalo koordinaci a bylo nezávislé jen zdánlivě, pak dohodou je, byť obtížně dokazatelnou.

V této souvislosti je třeba zmínit i nemožnost uzavřít zakázanou dohodu uvnitř holdingu. Pokud jsou společnosti v rámci tohoto holdingu zcela ovládány jednou z nich, pak jsou pro účely soutěžního práva považovány za jednu hospodářskou jednotku a dohody mezi nimi označuje literatura pouze za vnitřní alokaci zdrojů.⁶⁴

Dohody *stricto sensu* jsou dohodami zpravidla zřejmými, kdy koluzní jednání a shoda vůle ho předcházející jsou jasné, srozumitelné a prokazatelné. Důležité je mít na vědomí, že není podstatná ani rozhodující forma dohody, a ani zákon pro ni nestanoví žádné formální náležitosti. Lze tudíž říci, že definice a obsáhlost dohody *stricto sensu* je značně široká (ač se to může zdát jako protimluv), a i přesto je třeba ji chápat ještě

⁵⁸ Zcela do extrému dovedly organizaci kartelového jednání rakouské banky v případě rozhodnutí Komise ve věci COMP/36.571/D-1 Lombardní klub, ze dne 11.6.2002 in: BEDNÁŘ, Josef. *Aplikace soutěžního práva v rozhodovací praxi: Z rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, Komise a Evropského soudního dvora*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, XVIII, s. 241 a 242. ISBN 80-7179-428-7, potvrzeným Rozsudkem ESD ve spojených věcech C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P Lombardní klub, ze dne 24.9.2009. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>. Banky se zde vytvořili dokonce kartelové komise, které se pravidelně scházely.

⁵⁹ Analogicky § 3 odst. 3 Zákona o OHS, viz Příloha č. 1.

⁶⁰ FAULL, NIKPAY op. cit., s. 70.

⁶¹ BEJČEK in ELIÁŠ, Karel, Josef BEJČEK, Petr HAJN a Jiří JEŽEK. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, XLII, s. 439. ISBN 978-80-7179-583-4.

⁶² RAUS, NERUDA op. cit., s. 69.

⁶³ Rozsudek ESD ve věci C-277/87 Sandoz, ze dne 11.1.1990. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

⁶⁴ FAULL, NIKPAY op. cit., s. 73.

extenzivně jako jakoukoliv shodu vůlí na společném jednání, jehož cílem nebo důsledkem je narušení trhu.

Úskalím soudní a rozhodovací praxe může být odlišení dohody od jednostranného jednání. Ačkoliv základním odlišovacím prvkem je shoda vůlí, tu může být mnohdy obtížné rozpoznat a narýsovat tak jasnou dělicí čáru mezi dohodou a jednostranným postupem je nejspíše nemožné, a to i vzhledem k případu Sandoz, se kterým by se však podle mě mělo nakládat nanejvýš opatrně. Druhým úskalím je pak odlišení od jednání ve vzájemné shodě, které je popsáno dále v této práci.

2.3 Rozhodnutí sdružení soutěžitelů

V pořadí druhou formou dohody *largo sensu* je rozhodnutí sdružení soutěžitelů. Jde o nekalé praktiky sdružení zpravidla konkurentů (zpravidla jde tedy o druh horizontálního kartelu), přičemž samotné sdružování je jevem zcela běžným, povoleným a v některých případech i vhodným pro trh. Je ovšem třeba myslet na fakt, že je prostředkem určitého přibližování nebo harmonizování praktik konkurujících si soutěžitelů a může se stát pro soutěž nebezpečným. Rozhodnutí sdružení chápeme jako „[v]ěškerý, jakoukoliv formou podchycený projev vůle směřující vůči soutěžitelům od orgánu, který reprezentuje útvar, který si tyto soutěžitelé založili.“⁶⁵ samozřejmě pokud obdobně jako dohody *stricto sensu* naplňuje materiální podmínky zákazu kartelu.

Zákon o OHS nám definici sdružení nenabízí. Nicméně, jak se shoduje literatura, na jeho samotné formě, právní osobnosti, nabytých licencích, oprávněních či na tom, zda sdružení samotné je soutěžitelem, nezáleží. Jedinou podmínkou zůstává, aby sdružení skutečně sdružovalo alespoň některé soutěžitele.⁶⁶ Může se tedy jednat o spolky, obchodní korporace, profesní komory, cechy, svazy a mnohé další.

Principiálním předpokladem zde je, aby šlo o úkon, jednání nebo pokyn samotného sdružení učiněný k tomuto úkonu oprávněnou osobou,⁶⁷ a nikoliv pokyn přijatý zvenčí, nařízený předpisem, rozhodnutím nebo adaptovaný jednotlivými členy sdružení. Aby bylo takový pokyn možno vydat, je obvykle vyžadováno předchozí

⁶⁵ RAUS, ORŠULOVA 2009 op. cit., s. 82.

⁶⁶ Tamtéž, s. 85.

⁶⁷ RAUS - Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – I. část - op. cit., s. 12.

jednání sdružených soutěžitelů ve formě např. stanov nebo společenské smlouvy (sdružovací akt), kterým dojde k založení vlastního sdružení.

Typickými příklady mohou být nejrůznější rozhodnutí/usnesení orgánů o vnitřních předpisech, jako jsou etické kodexy, vnitřní řády nebo ceníky a cenové kodexy, avšak forma rozhodnutí, jak je již dovozeno i v české judikatuře,⁶⁸ není rozhodující; jednoduše řečeno - může jít o jakýkoliv návod jak jednat nebo postupovat.

Jak jsem již předeštel výše, jde o prostředek unifikace jednání, postupů členů sdružení. Tím může být jak pokyn směřující dovnitř sdružení, tak i dohoda *stricto sensu* uzavřená samotným sdružením.⁶⁹ Pokud je sdružení samo soutěžitelem, pak je tato dohoda pochopitelně postižitelná i podle skutkové podstaty popsané v předcházející kapitole. Mimochodem tím taktéž dojde k situaci, kdy bude mít jedno jednání znaky více než jedné skutkové podstaty z generální klausule, tedy dohody *stricto sensu* a rozhodnutí sdružení.

Obdobně jako u dohod *stricto sensu* i v případě rozhodnutí již judikatura dovodila, že není třeba, aby bylo závazné, a postačuje i pouze jeho doporučující povaha.⁷⁰ Rovněž doporučující rozhodnutí totiž může sloužit jako prostředek unifikace a nelze odpovědnost za něj přesouvat na samotné sdružené soutěžitele, případně nelze ho nepostihovat vůbec s tou argumentací, že vůle přijmout rozhodnutí je vlastně na sdružených členech a je tedy výsledkem jejich běžného tržního rozhodování.

Jak již bylo zmíněno, sdruženími jsou i rozličné cechy, svazy nebo i profesní komory. Může tedy jít o subjekty, jež vznikají na základě zákona a jejichž rozhodnutí jsou správními rozhodnutími přezkoumatelnými ve správním soudnictví.⁷¹ U profesních komor může jít např. o rozhodnutí o připuštění členů do stavu či na trh. Jak dovodil Krajský soud,⁷² i taková rozhodnutí, tedy rozhodnutí správní, podléhají kontrolní pravomoci soutěžních orgánů, poněvadž i tato rozhodnutí mohou působit totožným způsobem jako rozhodnutí běžná a mohou narušovat soutěž.

⁶⁸ Rozsudek KS v Brně č. j. 62 Ca 26/2006 - 65, ze dne 3.4.2007. Dostupné dne 9.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html/>.

⁶⁹ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 147.

⁷⁰ Rozsudek ESD ve věci 45/85 Verband der Sachversicherer, ze dne 27.1.1987. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

⁷¹ BEJČEK in BEJČEK, HAJN, POKORNÁ op. cit., s. 322.

⁷² Rozsudek KS v Brně č. j. 62 Ca 58/2008 - 44, ze dne 20.5.2010. Dostupné dne 9.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html/>.

Sdružování soutěžitelů je koluzním jednáním, které jde zpravidla nad rámec individuálního jednání a zakládá zúčastněným různá práva či povinnosti. Zájem sdružovat se je naprosto legitimním, nicméně logicky se musí dostat do hledáčku soutěžních orgánů, pokud by sdružování mělo sloužit jen jako zástěrka dohodám *stricto sensu* mezi naoko sdruženými soutěžiteli nebo jako prostředek k nepřiměřené unifikaci cen, postupů a obchodních praktik. Naopak pokud má za účel sloužit a přispívat k vývoji a inovacím, půjde o sdružování chvályhodné a bezesporu prospěšné.

Výhodou této skutkové podstaty je možnost prostřednictvím postižení sdružení dosáhnout i na soutěžitele, jejichž spolupráce by běžně nespádala pod zakázané dohody v užším slova smyslu. Na druhou stranu ovšem dopadá pouze na ty případy, kdy skutečně jde o rozhodnutí samotného sdružení a ne spolupráci jeho členů, kde se spíše nabízí uplatnění dohod *stricto sensu*.

Největší užitek podle mě přináší postihování této skutkové podstaty tam, kde soutěžitelé zakládáním sdružení, svazů a korporací obcházejí zákaz dohod v užším slova smyslu nebo v situacích, kdy účinná forma jiné koluze na trhu (dohoda *stricto sensu* nebo jednání ve shodě) není možná např. pro přílišný počet tržních subjektů.

2.4 Jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě

Jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě je v pořadí třetí a dalo by se říci jakousi sběrnou⁷³ kategorií dohod *largo sensu*, zejména v případech, kdy jednání soutěžitelů nedojde až k vytvoření komplexní dohody *stricto sensu*. Je to kategorie do jisté míry zvláštní, která může nabývat různých podob a potažmo i subsumpce jednání pod tuto skutkovou podstatu je nejobtížnější. Bez ohledu na výše zmíněné je však postihování jednání ve vzájemné shodě nezbytné, jelikož může mít stejné dopady jako dvě výše popsané skutkové podstaty.

Jde o skutkovou podstatu, která se používá ve dvou typech případů. Prvním z nich je situace s malým množstvím nebo žádnými přímými důkazy, avšak i přesto patrným protisoutěžním jednáním, které nám vyplývá zpravidla z uzavřeného řetězce

⁷³ KINDL - Pojem jednání ve vzájemné shodě v soutěžním právu - op. cit., s. 126.

nepřímých důkazů.⁷⁴ Druhou je situace vyplývající z doktríny tzv. *komplexního deliktu*, jak je popsán níže.

Jak už napovídá název, základem není smlouva. To je ústřední a rozhodující bod, který jednání ve shodě odlišuje od dohody *stricto sensu*, totiž že výsledná spolupráce/koordinace není výsledkem dosažení formální dohody. Definici jednání ve vzájemné shodě lze shrnout asi následovně: „*Jde o takový projev vůle, kterým je realizován protisoutěžní konsensus, avšak prostřednictvím koordinace více samostatných úkonů jednotlivých soutěžitelů, nikoliv jedním úkonem uskutečněným všemi účastníky dohody.*“⁷⁵, což ESD obecně vyjádřil jako společnou vůli chovat se určitým způsobem.⁷⁶ S tím plně souhlasím a jak popisují níže, shoda a společná vůle je pro mě neoddělitelným znakem jednání ve vzájemné shodě.

Literatura uvádí,⁷⁷ že za jednání ve vzájemné shodě mohou být považovány také tzv. *gentlemanské dohody*. S tím lze souhlasit, na druhou stranu je třeba upozornit, že *gentlemanské dohody* mohou být závazkem vyjádřeným i formálnější způsobem, který by odpovídal spíše formálnější dohodě *stricto sensu*, než jednání ve shodě, a proto je třeba na toto odlišení dávat pozor.

Na základě bohaté judikatury ESD lze shrnout tři základní podmínky pro určení, že dané jednání je jednáním ve vzájemné shodě podle Zákona o OHS – (i) existuje nebo existoval kontakt mezi soutěžiteli, (ii) obsahem tohoto kontaktu je koordinace v rozporu s běžným soutěžním jednáním, a (iii) kontakt má za následek udržení nebo změnu tržního chování soutěžitelů.⁷⁸ Jak dovedl ESD, kontakt podle podmínky (i) může být jakékoliv formy, přímý nebo nepřímý a není nutný předem připravený nebo podrobný či přesný plán akcí.⁷⁹ Z podmínky (iii) také vyplývá, a dalším odlišným prvkem od dohod v užším slova smyslu je, nutná přítomnost navazujícího jednání na trhu. To ovšem

⁷⁴ BEJČEK in ELIÁŠ, BEJČEK, HAJN, JEŽEK op. cit., s. 441.

⁷⁵ RAUS, NERUDA op. cit., s. 76.

⁷⁶ Rozsudek ESD ve věci C-41/69 *Chemiefarma*, ze dne 15.7.1970. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

⁷⁷ BEJČEK in ELIÁŠ, BEJČEK, HAJN, JEŽEK op. cit., s. 440.

⁷⁸ ROTH, Peter. *European Community law of competition*. 5th edition. London: Sweet and Maxwell, 2001, clxx, s. 67 ISBN 0-421-56440-7.

⁷⁹ Rozsudek ESD ve spojených věcech 40 až 48, 50, 54 až 56, 111, 113, 114/73 *Suiker Unie (Sugar)*, ze dne 16.12.1975. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

neznamená, že by takové jednání nutně muselo vyvolávat konkrétní účinky narušující soutěž.⁸⁰

Samotným problémem je odlišení jednání ve vzájemné shodě od tzv. paralelního jednání. To je právně nezávadné a v obchodní praxi úplně běžné. Není ovšem výsledkem koordinace postupů nebo spolupráce, nýbrž vzájemným soutěžním reagováním jednoho soutěžitele na druhého. Ukázkovým příkladem je cenové sledování, kdy jeden soutěžitel reaguje na změny cen zboží druhého soutěžitele a tak dochází k typické hospodářské soutěži. Bohužel může být v některých případech velice obtížné takové paralelní jednání odlišit např. od kartelu o určení cen. Rozhodným zde vždy bude, zda je rostoucí či totožná cena výsledkem koordinace, nebo vzájemného soutěžení.⁸¹

Odlišení paralelního a společného jednání je jednou z nejtěžších otázek soutěžního práva. Ironií, kterou vidí i literatura,⁸² avšak je, že jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě je zpravidla dokazováno a objeveno díky právě takovým paralelním postupům, které nemohou mít jiné vysvětlení, než kooperaci mezi subjekty.

2.4.1 Shoda vůle a odlišení od dohody *stricto sensu*

Ačkoliv jsem již zmínil dva prvky odlišující jednání ve vzájemné shodě od dohod *stricto sensu*, zbývá ještě vyjasnit, jakým způsobem se v obou těchto skutkových podstatách projevuje shoda vůle stran.

Zatímco u dohod v užším slova smyslu je nutnost předchozí shody vůle nepochybná, u jednání ve shodě narážíme na rozpory v judikatuře i v literatuře. Např. tedy když v českém Kartelu pekařů stanovil Krajský soud v Brně,⁸³ že k jednání ve vzájemné shodě je třeba shody vůle, tak v řízení o kasační stížnosti proti tomuto

⁸⁰ PETR in PETR 2010 op. cit., s.176.

⁸¹ Na problém s cenovým sledováním upozorňuje např. i CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 6th edition. Oxford: Oxford University Press, c2015, s. 1007. ISBN 978-0-19-871492-7.

⁸² EZRACHI, Ariel. *EC competition law: an analytical guide to the leading cases*. Oxford: Hart Publishing, 2008, xxix, s. 34. ISBN 978-1-84113-674-5.

⁸³ Rozsudek KS v Brně č. j. 31 Ca 58/2005 - 105, ze dne 24.8.2006. Dostupné dne 8.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>.

rozhodnutí Nejvyšší správní soud stanovil,⁸⁴ že pro kvalifikování jednání jako jednání ve shodě není existence shodné vůle nutná.⁸⁵

S tímto ovšem nemůžu souhlasit, mám za to, že je vždy potřeba shody vůle, což je potřeba vyvodit jak ze samotné dikce této skutkové podstaty „jednání ve *vzájemné* shodě“, tak i z podstaty kartelové dohody jako shodného postupu více soutěžitelů. Ač tedy bude výsledkem možné stírání rozdílu mezi dohodami *stricto sensu* a jednáním ve shodě, nevidím důvod, proč by se oba termíny nemohly částečně prolínat. Obdobně i Komise může při posuzování soutěžních deliktů vycházet z doktríny tzv. komplexního deliktu, který spočívá v uceleném děletrvajícím jednání, výsledkem čehož není Komise při rozhodování nucena striktně určit, zda šlo o dohodu v užším slova smyslu nebo o jednání ve *vzájemné* shodě a hovoří pouze o spojitém komplexním deliktu obojího.⁸⁶ Formy dohody *stricto sensu* a jednání ve *vzájemné* shodě jsou v takovém případě natolik provázané a jednání natolik rozsáhlé, že jednoznačné subsumování není třeba.

Někteří autoři si kladou otázku,⁸⁷ zda je jednání ve *vzájemné* shodě pouze slabší (méně intenzivní či méně formální) variantou dohody v užším slova smyslu. Souhlasím s některými v tom, že tomu tak není,⁸⁸ avšak z jiného důvodu, než z důvodu nepotřebnosti shody vůle. Ta je podle mě nutná pro obě podstaty, liší se však v tom, kdy nastupuje a v čem se shoduje. Zatímco u dohody je třeba shody vůle předcházející, dohodující se na budoucím konání, na budoucím narušení soutěže, tak u jednání ve *vzájemné* shodě jde o vůli až „následnou“, vycházející z jakéhosi tichého souhlasu druhého soutěžitele s tím, že mu první soutěžitel přizpůsobil své praktiky na základě předchozího kontaktu. Shoda zde představuje společnou shodu na narušování soutěže; shodu těžit a přispívat k podmínkám vytvořeným kontaktem; jde o shodu využívat a nepřerušovat *vzájemnou* koordinaci a koexistenci.

Vyslovení neexistence shodné vůle v jednání ve *vzájemné* shodě by podle mě ještě více stěžovalo její odlišení od paralelního jednání, které pochopitelně shodnou vůli

⁸⁴ Rozsudek NSS č. j. 5 Afs 40/2007 - 204, ze dne 30.9.2008. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁸⁵ Z toho vychází např. i KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 140 a 141.

⁸⁶ PETR in PETR 2010 op. cit., s. 157.

⁸⁷ KINDL - Pojem jednání ve *vzájemné* shodě v soutěžním právu - op. cit., s. 129.

⁸⁸ Jak v zásadě dovozuje i ESD ve svém rozsudku ve věci 48-69 ICI (Dyestuffs), ze dne 14.7.1972. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

obsahovat nemůže. Toto mé chápání shodné vůle jako vůle nastupující až při úkonech soutěžitelů trhu, je v mém přesvědčení podpořeno i definičním znakem jednání ve vzájemné shodě, kterým je už výše zmíněné navazující jednání na trhu.

Další dva důvody odlišnosti mezi jednáním ve vzájemné shodě a dohodou *stricto sensu* jsem již popsal výše.⁸⁹

Nezbývá než shrnout, že jednání ve vzájemné shodě je patrně nejhůře dokazatelnou a postižitelnou skutkovou podstatou z generální klausule. Samostatnou kapitolou je pak při posuzování jeho odlišení od paralelního jednání a dohod v užším slova smyslu. Určitou úlitbou zjednodušení aplikace je sice doktrína tzv. komplexního deliktu, nicméně i přesto bude definování a odlišení jednání ve vzájemné shodě do budoucna předmětem mnoha diskuzí a sporů.

2.5 Narušení hospodářské soutěže

Stejně významnou částí generální klausule, jako jsou samotné skutkové podstaty kartelových dohod, je i materiální podmínka kartelového zákazu, tedy že zakázané jsou pouze ty dohody „[,] jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže, ...“⁹⁰

Narušení hospodářské soutěže je jedním z ústředních pojmů soutěžního práva.⁹¹ Jedná se o legislativní zkratku vycházející z § 1 odst. 1 *in fine* Zákona o OHS a užívá se samozřejmě i pro ostatní druhy protisoutěžního jednání, nicméně u dohod *narušujících soutěž* je zdůrazněno a obsaženo i v samotné rubrice § 3 Zákona o OHS.

Jde o jednu ze dvou materiálních podmínek pro zákaz kartelových dohod. Zakázaná je totiž pouze taková dohoda, která nejenže naplňuje znaky jedné nebo více základních skutkových podstat, ale má navíc za cíl nebo je jejím následkem narušení hospodářské soutěže. Dohoda tedy musí mít faktický nebo aspoň potenciální vliv na soutěž, samotné naplnění skutkové podstaty kartelové dohody k jejímu zákazu nestačí.

⁸⁹ Jen pro zopakování jsou jimi (i) koordinace stran není výsledkem formální dohody a (ii) jednání ve vzájemné shodě vyžaduje navazující přítomnost jednání na trhu.

⁹⁰ Viz Příloha č. 1.

⁹¹ KINDL, Jiří. Pojem narušení hospodářské soutěže – obecná východiska a konkrétní praxe. *Právní rozhledy: časopis pro všechny právní odvětví*. 2005, roč. 13, č. 10, s. 343. ISSN 1210-6410. Dále pak MUNKOVÁ in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 41, tvrdí, že jde o nejdůležitější pojem soutěžního práva.

ESD dovedl,⁹² že z tohoto důvodu (tedy absence vlivu na soutěž) nejsou zakázané např. kolektivní smlouvy s odborovými organizacemi, a to ačkoliv mohou některé protisoutěžní prvky obsahovat. Osobně mám za to, že totožný důvod lze použít i jako argument pro nezakázání dohod v rámci holdingu.

Zákon rozlišuje, zda má dohoda protisoutěžní cíl nebo výsledek. Jde o výčet alternativní. Pro zákaz dohod toto dělení není rozhodující, zakázané jsou totožně typy oba. Jediným rozdílem je totiž způsob dokazování a postup soutěžních orgánů. Rozhodovací praxe ESD totiž již dávno dovedla,⁹³ že pakliže je prokázán protisoutěžní cíl dohody, není třeba prokazovat její protisoutěžní účinky. Poměrně nově je tento princip taktéž výslovně obsažen v bodě 21 Pokynů k aplikaci článku 81(3) Smlouvy.⁹⁴ Na dohody, které nemají protisoutěžní cíl, se samozřejmě tato presumpce nevztahuje, a tudíž je nezbytné u nich prostřednictvím složitých ekonomických analýz prokazovat protisoutěžní účinek. Protisoutěžním cílem rozumíme chování, které je typicky na základě zkušeností s jeho dopady a jeho povahou považováno za protisoutěžní, tedy např. určení cen nebo rozdělení trhu.⁹⁵ Ačkoliv v rozhodovací praxi ÚOHS v tomto směru stále převládá velmi formalistický způsob rozhodování, tedy pakliže dohoda obsahuje protisoutěžní cíl, pak se jejími skutečnými účinky již ÚOHS nezabývá, tak naopak (a doplňme, že zcela správně) v činnosti Komise je od takového přísného přístupu vidět znatelný odklon.⁹⁶

Narušení hospodářské soutěže stojí na dvou principech, přičemž prvním z nich je princip objektivit. Jak stanovil ESD,⁹⁷ u soutěžitelů a jejich dohod není vůbec podstatné, zda o možném protisoutěžním důsledku věděli, stejně tak nezáleží, zda jimi byl vůbec zamýšlen. Pokud tedy má dohoda protisoutěžní cíl nebo výsledek, pak nehraje žádnou roli případná subjektivní stránka jednání příslušných soutěžitelů.

⁹² Rozsudek ESD ve věci C-67/96 Albany, ze dne 21.9.1999. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

⁹³ Rozsudek ESD ve spojených věcech 56 a 58/64 Grundig Consten. Op. cit. sub. 30.

⁹⁴ Sdělení Komise – Pokyny k aplikaci článku 81(3) Smlouvy, 2004/C 101/08. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 150 a 151.

⁹⁷ Rozsudek ESD ve věci 56-65 Société Technique Minière, ze dne 30.7.1966. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Literatura i poměrně tvrdě konstatuje, že u kartelových nezáležití pro jejich zákaz na tom, zda existoval úmysl či záměr.⁹⁸

Principem číslo dvě je princip potenciality. Ten říká, že stačí i pouhá možnost, že by kartelová dohoda mohla narušovat soutěž nebo mít protisoutěžní cíl a následně i taková dohoda podléhá zakazu.⁹⁹ Princip potenciality se uplatní u obou variant narušení hospodářské soutěže, tedy jak u protisoutěžního výsledku (účinků dohody),¹⁰⁰ tak u protisoutěžního cíle.¹⁰¹

Jak již bylo zmíněno, narušení soutěže je jedním z fundamentálních pojmů soutěžního práva. V případě kartelových dohod stojí na principech objektivitě a potenciality. Můžeme tedy konstatovat, že odpovědnost za porušení kartelového práva je odpovědností objektivní, kdy nerozlišujeme, zda existoval úmysl dohodou narušit soutěž (slovy zákona *cíl*) nebo zda má dohoda narušující účinky (*výsledek*). Tento přístup mám osobně za správný, a to ze dvou důvodů.

Zprvé, pro účinnou ochranu hospodářské soutěže je nezbytné, aby bylo postihováno veškeré jednání způsobilé soutěž narušit. Nelze přitom rozlišovat, zda je úmyslné či nikoliv, a to nejen proto, že dokázat úmysl může být leckdy obtížné, ale i z toho důvodu, že nepostihování úmyslného jednání by pouze přispělo k rozvoji různých praktik ve stylu „náhody“, bílých koní a dalších.

Zadruhé je potřeba přihlédnout k požadavku určité profesionalitě soutěžitele. Ten má bezpochyby zpravidla prostředky k tomu, aby si dopředu nebo i v průběhu procesu zajistil příslušné informace nebo i právní poradenství, a to v rozsahu, který musí odpovídat jeho jakési předběžné opatrnosti nebo řádné péči. Obdobně jako takový subjekt musí dodržovat všechny možné hygienické nebo správní normy, tak i sám musí mít povědomí (nebo si ho obstarat) o fungující hospodářské soutěži nebo kartelových dohodách a jejich škodlivosti.

⁹⁸ Např. BEJČEK in ELIÁŠ, BEJČEK, HAJN, JEŽEK op. cit., s. 439 a 481.

⁹⁹ Princip potenciality byl v českém prostředí potvrzen rozsudkem NSS č. j. 1 Afs 78/2008 - 721, ze dne 25.2.2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁰⁰ Rozsudek NSS č. j. 1 As 19/2006 - 55, ze dne 9.1.2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁰¹ Rozsudek KS v Brně č. j. 62 Ca 26/2006 - 65. Op. cit. sub. 68.

Druhou materiální podmínkou narušení hospodářské soutěže, taktéž již obsaženou v § 3 odst. 1 *in fine* Zákona o OHS, je skutečnost, že dopad dohody na soutěž nesmí být zanedbatelný.¹⁰² Vychází se z aplikace doktríny *de minimis*, které bude věnována samostatná kapitola, a proto není popisována v této části práce. Aby byla kartelová dohoda zakázaná, musí samozřejmě splňovat podmínky obě, tedy obsahovat nejen protisoutěžní cíl, případně mít protisoutěžní výsledek, ale taktéž její dopad na hospodářskou soutěž nesmí být zanedbatelný.

2.6 Zákaz a neplatnost dohod narušujících soutěž

Zákon o OHS říká, že dohoda, která naplní předchozí a výše pospané skutkové podstaty a znaky, je *zakázaná a neplatná*. Jde o neplatnost vyplývající přímo ze zákona (*ex lege*), ke které není třeba žádného předcházejícího ani následného rozhodnutí.¹⁰³ Zákaz a neplatnost dohod narušujících soutěž tedy musíme označit za automatické.

Ve vztahu k neplatnosti Zákon o OHS odkazuje v poznámce pod čarou č. 4 na ustanovení § 39 již neúčinného občanského zákoníku.¹⁰⁴ Jde o ustanovení upravující neplatnost tzv. absolutní.¹⁰⁵ Zákon o OHS tak kopíruje ustanovení SFEU, která v čl. 101 odst. 2 říká, že kartelové dohody jsou od počátku neplatné, což potvrdila i judikatura ESD.¹⁰⁶

V literatuře se však můžeme setkat s návrhem tzv. neplatnosti *kolísavé*.¹⁰⁷ Jde o doktrínu, které nepostačuje české dělení na neplatnost absolutní a relativní (označuje ho za nevhodné pro tento případ) a přichází s jakousi hybridní syntézou neplatnosti absolutní a žádné. Teorie kolísavé neplatnosti říká, že dohoda je sice neplatná (a to pochopitelně i bez toho, aby to musel někdo namítnout), ale pouze v intervalech/obdobích kdy porušuje zákaz dohod narušujících soutěž. Načež přichází s příkladem, kdy nově uzavřená dohoda bude splňovat podmínky pro vyjmutí podle

¹⁰² RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 97.

¹⁰³ Nepotřebnost následného rozhodnutí o zákazu výslovně stanovuje i čl. 1 nařízení Rady (ES) č. 1/2003. Op. cit. sub. 31.

¹⁰⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Ustanovení § 39 znělo: „*Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.*“

¹⁰⁵ K absolutní neplatnosti podle § 39 zákona č. 40/1964 Sb. např. ŠVESTKA in ŠVESTKA, Jiří, Oldřich JEHLIČKA, Jiří SPÁČIL a Marta ŠKÁROVÁ. *Občanský zákoník: komentář*. 10. jubilejní vyd. Praha: Beck, 2006, s. 253 až 262. ISBN 80-7179-486-4.

¹⁰⁶ Rozsudek ESD ve věci 22-71 Béguelin Import, ze dne 25.11.1971. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹⁰⁷ Tento názor prosazuje např. KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 186 až 190.

pravidla *de minimis*, bude tedy platná, avšak později se díky zvýšení podílů jejich účastníků na relevantním trhu z tohoto povoleného rozsahu dostane. V takovém případě pokládá za nesmyslné, aby dohoda byla od počátku neplatná a strany nepožívaly práva s ní spojená, která vznikla ještě za doby její plné platnosti.

S touto koncepcí, která primárně chrání soutěžitele a jejich právní jistotu lze souhlasit, nicméně mám za to, že její prosazení na úrovni soutěžních orgánů v našem právním podnebí bude značně komplikované.

Neplatnost kartelové dohody může být v souladu s § 3 odst. 3 Zákona o OHS i pouze částečná, tudíž může postihovat pouze oddělitelné části celé dohody a nezpůsobit tak neplatnost kompletního ujednání stran. Zároveň se lze neplatnosti vyhnout zcela, a to pokud dohoda splňuje některou z výjimek z kartelového zákazu.

Nezbytné je připomenout, že ve smyslu neplatnosti právního úkonu může neplatnost postihnout pouze ty dohody narušující soutěž, které jsou právním jednáním/úkonem. Zpravidla se tedy nemůže vztahovat na jednání ve vzájemné shodě.

Nakonec zákaz nemá důsledky pouze veřejnoprávní, ale samozřejmě i soukromoprávní, tím pádem mohou strany uplatnit veškeré nároky pro ně ze soukromého práva plynoucí.

2.7 Závěr

Pojem dohody narušující soutěž *largo sensu* je velmi široký a neustále se rozšiřuje. Ačkoliv v minulosti byl chápán spíše jako pevná smluvní spolupráce několika subjektů, tak dnes, samozřejmě v důsledku vývoje samotných obchodních praktik a postupů, vyjadřuje spíše veškeré společné jednání a postupy soutěžitelů, tj. nejen ty pevně stanovené.

Jak se můžeme dočíst,¹⁰⁸ je jakýmsi údělem generálních klausulí být obecnými pravidly, které jsou nezbytně definovány a vykládány zejména judikaturou, rozhodovací praxí a sekundárně i právní naukou. Obdobně je tomu i u kartelových dohod, kde se setkáváme s přebohatou zásobou rozsudků Evropského soudního dvora, českých správních soudů nebo rozhodnutími Komise či ÚOHS. Samozřejmým důsledkem

¹⁰⁸ O obecnosti generálních klausulí jako o jejich specifiku hovoří např. MUNKOVÁ in MUNKOVÁ, KINDL op. cit., s. 38.

množství soutěžních orgánů a soudních institucí pak mohou být rozdíly v posuzování samotného obsahu kartelového zákazu, jakož i ve výkladu jednotlivých skutkových podstat. Nesmíme ovšem zapomenout, že česká úprava vznikla po vzoru a měla by odpovídat úpravě evropské, proto se nabízí upřednostnit výklad používaný evropskými institucemi.

Generální klausule nerozlišuje postavení na trhu, formálnost dohody ani právní povahu soutěžitelů. Dopadá na obdivuhodně široký okruh jednání a aplikační praxe tento okruh stále rozšiřuje. To je samozřejmě z toho důvodu, že stejně jak se vyvíjí právní výklad, vyvíjí se i vynalézavost a kličky soutěžitelů, kteří jsou při své činnosti velmi důvtipní, za což vděčí nejen svému obchodnímu fištrónu, ale i armádám právních poradců. Jedinou možností je proto přistupovat ke každé potenciální dohodě individuálně a s notnou dávkou opatrnosti.

Sám se domnívám, že obširnost pojmu *dohoda* může být věci i na škodu, a to s ohledem na právní jistotu soutěžitelů, především těch, kteří nemají protisoutěžní úmysly. Je pravdou, že přílišná přísnost kartelového zákazu bývá změkčována díky systému výjimek, jenže ty nejsou všespásné a nemohou dopadat na všechny myslitelné případy, i když účinně usnadňují kooperaci v odvětvích, které bez určitého stupně spolupráce mezi soutěžiteli fungovat nemohou.

Osobně bych se přikláněl zejména k pevnějšímu stanovení a vymezení obsahu pojmu *jednání ve vzájemné shodě*, jehož zaměnitelnost s dohodami v užším slova smyslu nebo s paralelním jednáním může být velmi vysoká. Typickým příkladem může být postup soutěžitele, který nemá protisoutěžní úmysly, nemá úmysl spolupracovat s protivníkem, nicméně se, díky dostatečně promyšlenému a provázanému paralelnímu postupu reagování na svého obchodního rivala, může dostat do pomyslného hledáčku soutěžních orgánů, ač ve skutečnosti provádí jednání zcela právně nezávadné např. cenové sledování.

Příliš tvrdé se nám může zdát i postihování pouze potenciálního narušení soutěže. Mohlo by se nabízet neuplatňovat zákaz dohod na takové jednání, které ještě nemohlo být provedeno na trhu nebo na trhu nikdy provedeno ani nebude. Nesmíme ovšem zapomínat, že i pouhé očekávání takového jednání může mezi soutěžiteli přispět k nezdravým soutěžním postupům, zároveň by nebylo racionální čekat, až předemtná

dohoda skutečně soutěž na relevantním trhu naruší a způsobí nechtěné následky. Určitou podobu tak zde můžeme spatřovat s předčasně dokonanými trestnými činy.

Styčným bodem mezi všemi skutkovými podstatami z generální klausule je podle mě existence shody vůlí, a to navzdory tomu, že některá judikatura nebo literatura popsaná výše s tímto mým závěrem nekoresponduje. Mám zkrátka za to, že vždy je přítomen nějaký prvek *dohody*, ve smyslu souladu alespoň dvou subjektů, ať už má formu jakoukoliv. Není třeba připomínat, že i samotná rubrika § 3 Zákona o OHS slovo *dohoda* obsahuje. Absence souladu je pak základním odlišovacím prvkem od jednání soutěžněprávně nezávadného.

Při posuzování kartelových dohod mějme na zřeteli, že se nesnažíme o postižení jakéhokoliv nestandardního ujednání mezi soutěžiteli nad rámec běžné spolupráce, ale principiálně usilujeme o zákaz pouze takových jednání, která mají nebo mohou mít na soutěž skutečně negativní vliv a/nebo resultují v její narušení. Důvodem proč je nepostihovat může být jak přínosnost dohod, tak jejich zanedbatelný dopad.

Generální klausule je obecná, nelze tedy do budoucna vyloučit změny definic a přístupu k jednotlivým základním skutkovým podstatám. Kdybych ovšem mohl apelovat na soutěžní a soudní orgány, doporučil bych, aby se snažili hledět spíše na cíle ochrany hospodářské soutěže více, než na formální stránku (ne)zakázaného jednání soutěžitelů. Taky bych si přál jasnější a přesnější definice skutkových podstat, zejména jednání ve vzájemné shodě, i když je to z důvodů rozvíjející se obchodní činnosti velmi obtížné. Mám však za to, že je to, s ohledem na obchodní praxi a taky právní jistotu každého jednotlivého soutěžitele i vzhledem k absolutní neplatnosti zakázaných dohod a důsledků z ní plynoucích, potřeba.

Ustanovení § 3 kromě výše popsaného obsahuje ještě ustanovení o výjimkách, které ovšem nejsou předmětem této práce, a dále také o doktríně *de minimis*, které bude věnována vlastní kapitola.

3. DÍLČÍ SKUTKOVÉ PODSTATY

Jaká je úprava konkrétních podob zakázaných dohod? Jaké druhy dohod mohou existovat a které jsou nejčastější? V čem se liší? Mohou se prolínat? Jsou v nich nějaké nejasnosti? A jak jsou nebezpečné?

Po generální klausuli obsažené v § 3 odst. 1 Zákona o OHS následuje odst. 2,¹⁰⁹ který stanovuje, že z dohod podle odst. 1 jsou zakázány zejména ty, jejichž cílem nebo výsledkem je narušení soutěže, protože obsahují některé z tam zmíněných ujednání. Jedná se o výčet typických příkladů kartelových dohod, jinými slovy o výčet dílčích skutkových podstat.

3.1 Cenové kartely

Příznačně první zmíněnou dílčí podstatou (tedy odst. 2 písm. a)) jsou ujednání o *přímém či nepřímém určení cen, popřípadě o jiných obchodních podmínkách*, tedy tzv. cenové kartely.

Zákon zakazuje jakoukoliv koordinaci v cenové oblasti.¹¹⁰ Je samozřejmé, že při stanovování cen přihlíží každý soutěžitel k cenám jeho konkurentů, což není nic nelegálního a jde o typické soutěžní jednání. Zakázaná a předmětem problému je však koordinace při této činnosti.¹¹¹

Cenové kartely mají zpravidla dvě základní podoby, a to (i) horizontální určení totožné ceny (tzv. *price-fixing*) nebo (ii) vertikální stanovení ceny pro koncového spotřebitele (tzv. *resale price maintenance* neboli *RPM*).¹¹²

V případě *price-fixing* jde typicky o horizontální kartelovou dohodu, kterou si soutěžitelé stanovují pevně určené ceny nebo různé kalkulace pro jejich výpočet. Soutěžitelé nicméně mohou být i vynalézavější a nejt cestou pevného určení cen, avšak mohou se například v příslušných cenových relacích postupně střídat, určovat minimální či maximální ceny,¹¹³ cenově si rozdělit regiony, využívat cenové signalizace

¹⁰⁹ Viz Příloha č. 1.

¹¹⁰ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 102.

¹¹¹ Koordinaci za ústřední problém označuje také ESD například v rozsudku ve věci 48-69 ICI (Dyestuffs). Op. cit. sub. 88.

¹¹² RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 103.

¹¹³ Jak tomu bylo například v rozsudku NSS č. j. 2 A 18/2002 - 58, ze dne 9.2.2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

nebo poskytovat speciální slevy (rabaty).¹¹⁴ Nerozlišuje se, zda jde o určení cen na straně poptávkové nebo nabídkové.

Druhou typickou podobou je *RPM*, tedy určení cen v distribučním řetězci pro koncového zákazníka. Jak se můžeme dočíst,¹¹⁵ povolení či zákaz této praktiky je značně kontroverzní a není prost sporů u soudů po celém světě. Podle pokynů Komise k vertikálním omezením¹¹⁶ a také nařízení Komise o blokové výjimce pro kategorie vertikálních dohod¹¹⁷ jde o tvrdá omezení, tedy *hard-core* kartely, které nepoživají ani blokové výjimky a označují se za *per se* zakázané. Sám ho ovšem chápu jako povolené v případech, kdy takové ujednání splní podmínky obsažené v § 3 odst. 4 Zákona o OHS nebo v případech, kdy je naprosto bagatelní bez možnosti vlivu na hospodářskou soutěž. Nesouhlasím s ustálenou formalistickou praxí ÚOHS, která jakékoliv ujednání o cenách považuje za *per se* zakázané.¹¹⁸

Za pokrytecké musím, obdobně jako literatura,¹¹⁹ označit obcházení zákazu *RPM* prostřednictvím tzv. *Colgate policy*, kdy je za povolené považováno jednostranné stanovení podmínek, které druhá strana pod hrozbou ukončení smlouvy v celém rozsahu akceptuje.

Prakticky jediným případem, kdy není uplatňování *RPM* postihováno bez dalšího, je prodej tisku, kdy stanovená cena výrobcem nejenže chrání spotřebitele, ale určitým způsobem i zajišťuje ochranu svobody a přístupnosti tisku samotného.

Zakázaná obvykle nejsou cenová doporučení, která ovšem musí být skutečně doporučeními a nesmí být vynucována ani jejich plnění kontrolováno.¹²⁰ Obdobně většinou nejsou postihována ani stanovení maximálních cen. Musíme ale pamatovat, že

¹¹⁴ BEJČEK in BEJČEK, HAJN, POKORNÁ op. cit., s. 326 a 327.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 327 až 329.

¹¹⁶ Bod 48 sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením, 2010/C 130/01. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹¹⁷ Čl. 4 písm. a) nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. dubna 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹¹⁸ Což bylo posuzováno např. v rozsudku VS v Olomouci č. j. 2 A 1/2002 - 63, ze dne 5.9.2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹¹⁹ BEJČEK, Josef. Praktické problémy distribučních dohod. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2011, roč. 21, č. 18, s. 647. ISSN 1210-6410.

¹²⁰ Českým příkladem cenového doporučení, jehož plnění bylo kontrolováno a které bylo označeno za zakázané, je případ Adidas řešený v rozsudku VS v Olomouci č.j. 2 A 1/2002 - 63. Op. cit. sub. 118.

zakázané bude i nevynucované cenové doporučení, které je objektivně způsobilé narušit soutěž. Dále také povolení cenových doporučení zásadně neplatí pro rozhodnutí sdružení soutěžitelů, jak už bylo popsáno výše.

Zapomenout nesmíme ani na dohody o obchodních podmínkách, které rovněž podléhají zákazu, a jde např. o případy, kdy by soutěžitelé uplatňovali totožné obchodní podmínky pro určité produkty. Jak říká i literatura,¹²¹ necílí se ovšem na všechny podmínky obchodních vztahů, ale především na ty, které se týkají cen, produkce nebo dělení trhu. Navíc ujednání o obchodních podmínkách může zároveň založit i diskriminační dohodu podle § 3 odst. 2 písm. e).

Lze uzavřít, že cenové kartely jsou nejčastějším, nejtypičtějším a také nejnebezpečnějším typem kartelových dohod. Jsou také tím prvním, co soutěžitele napadne. To je logické, protože vždy je tzv. „první na ráně“ peněžní aspekt obchodování. Je tedy velmi nebezpečné a alarmující, pokud soutěžitelé přestanou soutěžit v tom nejdůležitějším - ceně.

Cenové kartely jsou považovány za tvrdé, tedy obsahující *hard-core* (tvrdá) omezení/ujednání, u kterých není třeba jejich účinky na trh prokazovat.¹²² Nicméně tomu tak nemusí být vždy,¹²³ a to především v případech, pokud by dohody měly pro spotřebitele pozitivní přínos a celkově by splňovaly podmínky § 3 odst. 4.¹²⁴ Mám za to, že nelze všeobecně označit cenové kartely za *per se* zakázané.¹²⁵ Naopak se zde musím postavit na stranu opozice,¹²⁶ která říká, že zákaz *per se* je již přežitý a neodpovídá nejnovější judikatuře nejen v USA, ale i EU.¹²⁷

¹²¹ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 177.

¹²² Jak se vyjádřil NSS např. v rozsudku č. j. 2 A 19/2002 - 141, ze dne 12.5.2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹²³ Požadavek zkoumat dopady na soutěž vyřkl např. KS v Brně v rozsudku č. j. 29 Ca 110/2003 - 45, ze dne 31.3.2005. Dostupné dne 23.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>.

¹²⁴ Viz Příloha č. 1.

¹²⁵ Jak tomu je v praxi ÚOHS a jak se k tomu přiklání i autor v BEJČEK, Josef. K důvodnosti automatického zákazu vertikální cenové fixace. *Právník*. 2008, roč. 147, č. 8, s. 825 - 854. ISSN 0231-6625.

¹²⁶ KINDL, Jiří. Vertikální fixace cen – nepotřebujeme jestřáby! *Revue soutěžního práva ANTITRUST*. 2014, roč. 7, č. 1, s. 4 - 10. ISSN 1804-1183.

¹²⁷ Rozsudek ESD ve věci C-260/07 Pedro IV Servicios, ze dne 2.4.2009. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

3.2 Restriktivní a kontrolní kartely

Druhým typem jsou tzv. kartely restriktivní a kontrolní, tedy ujednání o *omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic*.

Jde především o jakékoliv omezování nabídky, případně poptávky, jinak než cenově, čímž dochází ke zvyšování cen. Obdobně omezení výdajů na výzkum nebo omezení investic může zase přispět k zafixování podmínek na trhu, tedy i podmínek cenových. Jinými slovy můžeme taková jednání označit za *kvótování*.

Jak se dočteme, jde taktéž o tvrdé (*hard-core*) omezení,¹²⁸ které mohou být součástí jak horizontálních tak vertikálních dohod. V horizontální podobě si jednoduše představme situaci, kdy soutěžitelé omezují svoji výrobu nebo odbyt, aby šponovali ceny nebo případně zakonzervovali vývojové postupy, a tak i stav na trhu. Protisoutěžní je i ujednání, kterým si soutěžitelé určí, kdo z nich bude dodávat jaké zboží. Zároveň taková klausule naplní i znaky skutkové podstaty kartelu segmentačního podle § 3 odst. 2 písm. c).¹²⁹ Ve vertikální rovině půjde spíše o dohody, kdy bude dodavatel, ať už přímo nebo nepřímo, určovat distributorovi kolik a jaké zboží, eventuálně i jakým způsobem má distribuovat.

Jak již judikoval i ESD, protisoutěžním může být i ujednání o omezení formy prodeje, např. ujednání vylučující prodej po internetu.¹³⁰

V některých případech ovšem mohou být takové dohody žádoucí, případně povolené prostřednictvím výjimek. Půjde třeba o situace se značkovým zbožím. Je totiž v zájmu spotřebitelů, aby zboží o určitém renomé či kvalitě nebylo široce dostupné a bylo prodáváno třeba jen autorizovanými prodejci.

3.3 Segmentační kartely

Závažným a častým druhem narušení soutěže, pravidelně považovaným za *hard-core* omezení, jsou kartely segmentační, tj. dohody, které určují *rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů*.

¹²⁸ MUNKOVÁ in MUNKOVÁ, KINDL op. cit., s. 54.

¹²⁹ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 110.

¹³⁰ Rozsudek ESD ve věci C-439/09 Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, ze dne 13.10.2011. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Toto jednání je velice nebezpečné, jelikož vede ke vzniku lokálních monopolů i na trzích, kde se samostatní dominantní soutěžitelé nevyskytují a kde je konkurence silná a zdravá.¹³¹

Ve většině se jedná o horizontální kartely, které mezi sebou uzavírají konkurenti na relevantních trzích, pokud si nechtějí nadále přirozeně konkurovat a chtějí se vyvarovat příslušných soutěžních rizik nebo nákladů nuceně vynaložených na vývoj a inovace. Nicméně může jít i o dohody vertikální, a to v případě omezení nákupů či prodeje stanovených v distribučních řetězcích.

Segmentační dohody spočívají v rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů. Charakteristickými ukázkami budou situace, kdy si konkurenti místně, výrobově nebo časově rozdělí dodávání určitých produktů na trh, nebo si v případě nákupních zdrojů výlučně určí, kdo bude nakupovat u kterého dodavatele, a tím pádem vytvoří na tyto dodavatele tlak tím, že u nich omezují poptávku po jejich zboží, což má za následek vyjednání lepších podmínek pro samotné kartelující soutěžitele.¹³²

Rozdělovací kartely jsou často obtížné k odhalení, protože trh lze dělit mnoha různými způsoby, nejen územně (první soutěžitel dodává do Prahy a druhý do zbytku republiky), ale také z hlediska personálního (určení komu bude jeden či druhý prodávat/nakupovat) nebo teoreticky i z časového. Je proto třeba se vždy pozorně zaměřit na předmět protisoutěžní dohody a pečlivě jej zkoumat, i když nám na první pohled závadný nepřijde.

3.4 Junktimační kartely

Dalším typem zakázaných ujednání jsou tzv. junktivy, tedy dohody o tom, že *uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího nesouvisejícího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého styku s předmětem smlouvy nesouvisí.*

Jednoduše jde o ujednání mezi soutěžiteli, které zavádí podmiňování uzavření smlouvy se třetími soutěžiteli dalšími logicky nesouvisejícími sekundárními

¹³¹ BEJČEK in BEJČEK, HAJN, POKORNÁ op. cit., s. 322.

¹³² RAUS, NERUDA op. cit., s. 90.

plněními.¹³³ Je potřeba je posuzovat individuálně a odlišovat od zneužívání dominantního postavení podle § 11 odst. 1 písm. b) Zákona o OHS.

Nebezpečí v této podstatě obsažené spočívá v tom, že poskytováním nesouvisejícího plnění vznikají třetímu soutěžiteli dodatečné náklady, a tím se oslabuje jeho pozice na trhu, což samozřejmě hraje do not jeho kartelujícím konkurentům.

Oproti SOHS do znění zákona přibyla zmínka o *zásadách poctivého obchodního styku*. Ty mohou zhojit situaci, ve které nebude plnění považováno za související podle běžných obchodních zvyklostí. Zásady poctivého obchodního styku totiž nemusí vykazovat totožnou dlouhodobost jako obchodní zvyklosti.¹³⁴ Vytváří se tak jakási řada, kdy se posuzuje nejdříve, zda plnění souvisí se smlouvou věcně, pak zda podle obchodních zvyklostí a nakonec zda alespoň podle zásad poctivého obchodního styku. Nesplní-li ani jednu z možností, pak se jedná o junktimační kartel.

Někteří autoři uvádějí,¹³⁵ že jsou dohodami výlučně vertikálními. S tím ale nemůžu souhlasit, jelikož ačkoliv jde o omezení fungující vertikálně, které i navíc v drtivě většině případů vychází z vertikální dohody, nic nebrání tomu, aby junktimační ujednání bylo součástí i dohody horizontální. Půjde tím pádem o vertikální omezení plynoucí z horizontální dohody.

Je třeba říci, že závažnost a nebezpečnost junktimů není příliš vysoká, a potažmo nejsou ani pokládány za *hard-core* omezení. Můžeme se dokonce setkat s názory,¹³⁶ že junktivy jsou bezproblémová ujednání, která by mohla být v případě nedominantních podniků ponechána zcela bez omezení. Osobně bych však byl k takovému kroku spíše skeptický a opatrný, ono takové junktimační ujednání totiž bude často naplňovat i znaky skutkové podstaty kartelu diskriminačního.

3.5 Diskriminační kartely

Předposledním typem kartelových ujednání obsaženým v české úpravě a posledním typem v úpravě SFEU jsou kartely diskriminační, tedy dohody o *uplatnění*

¹³³ RAUS, ORŠULOVÁ 2009 op. cit., s. 120.

¹³⁴ BEJČEK in ELIÁŠ, BEJČEK, HAJN, JEŽEK op. cit., s. 484.

¹³⁵ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 179.

¹³⁶ KINDL, Jiří. Soutěžně-právní posuzování vertikálních dohod. *Právní rádce*. 2006, roč. 14, č. 9, s. 12. ISSN 1210-4817.

rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni.

Může jít o dohody jak vertikální tak i horizontální, ve kterých se vyskytuje diskriminace v běžném slova smyslu. Zkrátka při takovém jednání třetí obchodní partnery bezdůvodně znevýhodňujeme nebo naopak kolegy kartelisty určitým způsobem zvýhodňujeme. Typicky se jedná tedy o různé slevy, přírázky, dvojí a vícené ceny nebo speciální podmínky. Nejedná se o dohody s *hard-core* omezeními.

Jak zmiňuje i literatura,¹³⁷ extrémním případem diskriminačního kartelu může být i kolektivní (skupinový) bojkot podle § 3 odst. 2 písm. f) Zákona o OHS, tedy se opět mohou často spojit dvě různé dílčí skutkové podstaty protisoutěžních dohod. Stejně tak může jít o syntézu s cenovými kartely při diskriminačním určování dvojích cen nebo i s dalšími druhy výše popsanými.

Diskriminace samozřejmě musí probíhat na kolektivní koordinované bázi. K naplnění skutkové podstaty nestačí jednostranné jednání soutěžitele, ten sám o sobě může diskriminovat jak je mu libo.¹³⁸

Můžeme se setkat i se stanovením podmínek, které je nezbytné splnit proto, aby šlo o účinný a zakázaný diskriminační kartel: (i) plnění poskytované dalším soutěžitelům musí být alespoň ve srovnatelné kvalitě a množství, a musí být poskytováno soutěžitelům v obdobných obchodních vztazích (např. z časového hlediska); (ii) musí vůči nim být uplatňovány rozdílné obchodní podmínky; a (iii) jednání musí být diskriminující.¹³⁹ Zároveň není potřeba předchozí dohoda na konkrétních diskriminovaných osobách.¹⁴⁰

Od znění SOHS doznalo toto ustanovení změny, když diskriminace je nově možná jak ve vztahu vůči kupujícím, tak i prodávajícím, zatímco podle SOHS se zákaz vztahoval pouze na diskriminaci ze strany prodávajících vůči kupujícím.¹⁴¹

¹³⁷ RAUS, NERUDA op. cit., s. 93.

¹³⁸ Potřebnost koordinace pro možnost veřejnoprávního zákazu a postihu stanovil SPS v rozsudku ve věci T-102/92 VIHO Europe, ze dne 12.1.1995. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹³⁹ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 114.

¹⁴⁰ MUNKOVÁ in MUNKOVÁ, KINDL op. cit., s. 58.

¹⁴¹ Ustanovení § 3 odst. 2 písm. e) SOHS znělo: „závazek účastníků, že vůči jednotlivým odběratelům budou při plnění stejného charakteru uplatňovány rozdílné obchodní podmínky, kterými budou někteří kupující v hospodářských vztazích znevýhodněni (diskriminace),“

3.6 Bojkotové kartely

Poslední výslovně upravenou dílčí skutkovou podstatou Zákona o OHS, která ovšem není uvedena v SFEU (což vzhledem k tomu, že SFEU stejně jako Zákon o OHS obsahuje pouze demonstrativní výčet, ničemu nevadí), je případ tzv. skupinového (kolektivní) bojkotu, tedy ujednání o *tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžili, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu.*

Tento kartel se zakládá na postupu, kdy soutěžitelé jednoduše bojkotují spolupráci s jinými soutěžiteli a může být jak horizontální - konkurenti si dohodnou výlučně od koho nebo komu budou (nebo též nebudou) nakupovat/prodávát; tak vertikální - pak dochází k vytváření uzavřených distribučních řetězců.¹⁴²

Jak jsem již zmínil výše, u skupinového bojkotu vidíme zřejmou podobu s kartely diskriminačními a tato dvě jednání budou často splývat.

I v případě bojkotu se jedná o tvrdé kartely s *hard-core* omezeními. Jejich nejdůležitějším cílem je zabránění vstupu na trh dalším soutěžitelům, případně oslabení pozic a vytlačení soutěžitelů stávajících.

3.7 Další typy kartelů

Výčet § 3 odst. 2 Zákona o OHS je výčtem demonstrativním, mohou tedy existovat i další dílčí skutkové podstaty zakázaných dohod. V následujícím textu se budu věnovat nejčastějším nebo nejzávažnějším z nich. Všechny ovšem budou zakázány pouze za splnění materiální podmínky kartelového zákazu, tedy bude u nich muset být konstatována alespoň způsobilosti narušit hospodářskou soutěž, proto je potřeba vždy je posuzovat individuálně a na základě konkrétních okolností případu.

Jedněmi z nejzávažnějších a nejznámějších jsou ujednání o *bid-rigging*, často nazývané jako **kartely tendrové**.¹⁴³ Ty spočívají v manipulaci, dohazování, dohodování, nepodávání či jiném ovlivňování nabídek při výběrových řízeních.¹⁴⁴

¹⁴² RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 115.

¹⁴³ SCHELLEOVÁ, Andrea. Bid rigging, nebo-li zakázaná dohoda mezi uchazeči o veřejnou zakázku. *Revue soutěžního práva ANTITRUST*. 2015, roč. 8, č. 2, s. 56. ISSN 1804-1183.

¹⁴⁴ Je potřeba si uvědomit, že nejde pouze o veřejné zakázky, ale i jiné obchodní soutěže, jak zdůrazňuje např. i RAUS, David. Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – III. část. *Obchodní právo*. 2004, roč. 13, č. 4, s. 15. ISSN 1210-8278.

Cílem *bid-rigging* je dosáhnout co nejvýhodnějších podmínek pro vítěze veřejné soutěže. *Bid-rigging* může nabývat mnoha různých podob, např. dohody o tom, kdo podá nejvýhodnější nabídku, kdy ostatní účastníci kartelu podají nabídky nesmyslně vysoké a u další zakázky si postavení prohodí, přičemž vítězná nabídka je sice vždy nejlevnější, ale stále silně předražena; dále pak dohody o utlumení nabídek; nebo přeprodávání předražených zakázek; či dohody o subdodávkách při plnění nabídky, které jsou poskytovány dalšími účastníky kartelu. Nic navíc nevyklučuje ani kombinaci výše uvedeného.¹⁴⁵

K tendrovým kartelům jsou náchylnější trhy s malým počtem soutěžitelů (uchazečů). Z povahy věci půjde zásadně o kartel horizontální, pro jehož efektivní fungování je třeba, aby ho uzavřeli všichni potenciální uchazeči o zakázku, jelikož stačí i pouze jeden sólující hráč na trhu a kartel nemůže být schopný mu konkurovat.

Ožehavým případem kartelu a jednání je poskytování citlivých informací, tedy **dohody o výměně informací**.¹⁴⁶ Citlivě informovaní soutěžitelé totiž mohou své jednání následně vzájemně koordinovat s informátory a dochází tak k narušování soutěže.

Nejčastěji budou poskytovány informace o cenách, obchodních podmínkách či jiné informace, které mají charakter ovlivnit budoucí jednání soutěžitelů a které mohou snižovat nebo odstranit soutěžní nejistotu jednotlivých účastníků.¹⁴⁷ Všeobecně se uvádí, že půjde o téma vždy hraniční a bude třeba každou dohodu podrobit řádné analýze a že náchylnější k těmto dohodám budou trhy s menší konkurencí.¹⁴⁸

Informační dohody nejsou zakázány vždy a mohou sloužit i k prospěchu a zvýšení transparentnosti trhu, jak ostatně bylo judikováno např. v případě Adidas,¹⁴⁹ kde Vrchní soud stanovil, že je povoleno poskytovat informace o cenách vlastní

¹⁴⁵ Přejato z Informačního listu ÚOHS 1/2012. *Bid-rigging, zakázaná dohoda o ovlivňování nabídek*. [online] [cit. 23.3.2016]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>.

¹⁴⁶ Za zakázané je označila i Komise ve známém rozhodnutí č. 74/292 Glass Containers, ze dne 5.5.1974. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹⁴⁷ Dohody odstraňující soutěžní nejistotu pokládá ESD za zakázané již od rozsudku ve věci C-194/99 Thyssen Stahl, ze dne 20.10.2003. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹⁴⁸ KINDL op. cit., s. 225 a 226.

¹⁴⁹ Rozsudek VS v Olomouci č. j. 2 A 1/2002 - 63. Op. cit. sub. 118.

nabídky zboží, zvláště pak pokud to má vliv na zvýšenou transparentnost trhu a nevede to ke změnám obchodní strategie soutěžitelů.

Zákaz se tak vztahuje především na ty dohody, které slouží jako podpora uplatňování zakázané cenové nebo jiné kartelové dohody, a dále závisí i na struktuře trhu, typu poskytnutých informací a způsobu jejich výměny.¹⁵⁰

Dalším typem kartelové dohody jsou **kartely licenční**, kterými se rozumí ujednání ukládající při převodu nebo poskytnutí práv z duševního vlastnictví nabyvateli taková omezení, která jdou nad rámec ochrany těchto práv stanovené právními předpisy.¹⁵¹ V podstatě jde až o přílišnou monopolizaci práv duševního vlastnictví. Monopolizace je určitou podstatou ochrany těchto práv, a je omezením hospodářské soutěže, nicméně v přehnané formě je až příliš škodlivá a tudíž nežádoucí. Nejčastěji proto bude mít taková dohoda povahu přílišného omezení práv plynoucích z licenčního oprávnění.

Kartelem, který podle mě stojí na pomezí kartelu segmentačního a kartelu nevyjmenovaného v § 3 odst. 2 je ujednání o **zákazu konkurence**. Mám za to, že je dohodám rozdělovacím trh velice podobné, jelikož také určitým způsobem segmentuje činnost jednotlivých soutěžitelů. Rozumíme jím ujednání o zákazu konkurence nejčastěji po určitou dobu nebo na určitém území jednoho soutěžitele vůči druhému.¹⁵²

Jejich zákaz není absolutním, a pokud se v „rozumném“ a nezbytném rozsahu objeví ve smlouvě o převodu závodu, pak může jít o ujednání povolená.¹⁵³

Specifickým případem jsou **dohody o výzkumu a vývoji**. Ty mohou být jak velmi pozitivní a mají taktéž povolenou vlastní blokovou výjimku,¹⁵⁴ tak samozřejmě mohou sloužit i jako kartel obsahující ujednání podle již zmíněných skutkových podstat, zejména pokud slouží jako dohoda výše popsané kartely zakrývající.

¹⁵⁰ KINDL, Jiří. Soutěžně-právní posuzování horizontálních dohod. *Právní rádce*. 2006, roč. 14, č. 8, s. 8. ISSN 1210-4817.

¹⁵¹ BEJČEK in ELIÁŠ, BEJČEK, HAJN, JEŽEK op. cit., s. 486 a 487.

¹⁵² RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 124.

¹⁵³ RAUS, NERUDA op. cit., s. 103 a 104.

¹⁵⁴ Nařízení Komise (EU) č. 1217/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie dohod o výzkumu a vývoji. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Ačkoliv tyto dohody nemají obvykle obchodní důsledky a ani nejsou protisoutěžně zaměřené, tak mohou existovat případy, kdy jejich vliv na trh bude negativní a pak již zákazu podléhat musí.

Lze zmínit i **dohody standardizační**, jak označujeme dohody definující požadavky na zboží a služby a dohody, které těchto požadavků využívají.¹⁵⁵ Ve většině půjde o případy, kdy jsou nejrůznější standardy využívány k omezování a znesnadňování vstupu na trh dalším soutěžitelům, jinými slovy jsou diskriminační.

Konečně ještě mohou existovat **společné kartely nákupní či produkční**,¹⁵⁶ které menší soutěžitelé uzavírají za účelem požívání stejných výhod jako soutěžitelé větší nebo třeba **kartely poolové**.

3.8 Závěr

Ustanovení § 3 odst. 2 Zákona o OHS obsahuje demonstrativní výčet nejčastějších způsobů porušování kartelového zákazu prostřednictvím skutkových podstat z generální klausule.

Vztah mezi odst. 1 a odst. 2, tedy mezi generální klausulí a dílčími skutkovými podstatami chápu jako vztah subsidiární, respektive jako typickou generální klausuli. Příklady zakázaných ujednání z odst. 2 jsou nejčastějšími a patrně i nejzávažnějšími způsoby, jakými je zákaz dohod narušujících soutěž porušován. Jde avšak o výčet demonstrativní, tudíž pokud dohoda nejde subsumovat pod žádný z příkladů odst. 2, stále ovšem může podléhat kartelovému zákazu, pokud naplní znaky generální klausule samotné. Na druhou stranu nesmíme zapomínat, že i jednání naplňující znaky dílčích skutkových podstat musí zároveň naplnit znaky dohody *largo sensu*. Obdobně jak dovozuje i literatura,¹⁵⁷ tak i já považuji za naprosto fundamentální pro to, aby byla dohoda zakázaná, splnění materiálních podmínek kartelového zákazu, tak jak jsou popsány v této práci.

¹⁵⁵ RAUS, David. Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – II. část. *Obchodní právo*. 2004, roč. 13, č. 3, s. 19. ISSN 1210-8278.

¹⁵⁶ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 123.

¹⁵⁷ BEDNÁŘ, Josef, Jiří BUCHTA a Michal PETR. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže s komentářem a předpisy souvisejícími*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde, 2006, s. 29. ISBN 80-7201-583-4.

Ačkoliv jsou některé dílčí podstaty méně či více závažné, stejně jako mohou být méně či více časté, tak se i přesto jedná o ujednání, které již ze své povahy zpravidla mají za cíl narušit hospodářskou soutěž.¹⁵⁸ Často se tedy jedná o tzv. tvrdá omezení (*hard-core* kartely). Samozřejmě důvodem, proč je vyjmenováno zrovna těchto šest typických druhů dohod, jsou již předchozí zkušenosti s jejich povahou a dopady. Proto se popsané podstaty uvádějí jako příklady krásně demonstrující zakázaná ujednání, která narušují soutěž a věřím, že je tímto způsobem soutěžitelům dáno jasně na vědomí: „*Pozor, tak tohle skutečně ne!*“

Jakkoliv jsou vyjmenovány dohody nejzávažnější (často i *hard-core* kartely a tvrdá omezení), tak mám za to, že žádná z nich nemůže být všeobecně označena za zakázanou *per se* a usuzuji tak na základě zejména judikátu ESD,¹⁵⁹ který v podstatě říká, že každé ujednání může být přípustné, pokud splňuje podmínky čl. 85 (81) odst. 3 SES (respektive čl. 101 SFEU a § 3 odst. 4 Zákona o OHS). Tudíž i u těch nejkřiklavějších kartelů, jako jsou dohody cenové nebo segmentační, je podle mě potřeba posuzovat jejich protisoutěžní účinky, a to i navzdory velmi formalistické praxi ÚOHS. Taky bych doplnil, že považuji za důvod pro povolení (nezakázání) dohody i její absolutní bagatelnost.

Přítom skutečnost, zda je dohoda zakázaná *per se* či nikoliv, má zásadní význam pro obchodní praxi soutěžitelů. Je jasné, že vůle k uzavírání smluv, u kterých je nadmíru jisté, že jsou protisoutěžními, bude menší, než v případech, kdy se možnost pro jejich povolení teoreticky otevírá. „Zrušení“ zákazu *per se* by bezpochyby podpořilo rozvoj obchodní praxe a obchodních styků.

Zvláštní skutkové podstaty jsou si velmi podobné a jsou vzájemně velmi silně provázané, a to mnohem více než podstaty dohod *largo sensu*. Na rozdíl od dohod *largo sensu* se o jejich možném souběhu nepochybuje a je jevem zcela běžným. Taktéž jsou podstaty často podobné skutkovým podstatám zneužití dominantního postavení, což jenom dokládá jejich nebezpečnost, tedy hrozbu lokální monopolizace trhu.

¹⁵⁸ Anglická literatura je označuje za ujednání, která *pravděpodobně* nebo *nejspíše* naruší soutěž. MOENS, Gabriel a John TRONE. *Commercial law of the European Union*. Dordrecht: Springer, c2010, cxii, s. 191. ISBN 978-90-481-8773-7.

¹⁵⁹ Rozsudek SPS ve věci T-17/93 Matra Hachette, ze dne 15.7.1994. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Sám bych zdůraznil, že ze zřetele nesmíme ztratit zejména fakt, že rozhodující pro posuzování zákazu dohody není její formální zařazení, ale skutečný materiální vliv (byť i potenciální) na hospodářskou soutěž. Dílčí skutkové podstaty tedy mohou sloužit jako jakási nápověda, po čem se dívat, ale nelze k nim přihlížet formalisticky.

Tvrdým kartelům a tvrdým omezením bude věnován prostor ještě v následujících kapitolách. Stejně tak ještě dalším typům dohod.

4. HORIZONTÁLNÍ, VERTIKÁLNÍ, SMÍŠENÉ A DIAGONÁLNÍ DOHODY

Jak se dělí dohody v závislosti na vzájemném postavení jejich účastníků? V čem se liší? Které a proč jsou nebezpečnější? Mohou mít přínos pro soutěž a každodenní obchodní praxi? Jaké jsou jejich typické podoby?

4.1 Obecně

V závislosti na postavení účastníků dohod narušujících soutěž na relevantním trhu v teorii běžně rozlišujeme jejich nadřazené typy, kterými jsou dohody horizontální, vertikální, smíšené a diagonální (občas označované jako *sui generis*). V zásadě je totožné rozlišení, s výjimkou diagonálních dohod, obsaženo i v Zákoně o OHS. SFEU, jak již bylo zmíněno výše, takové rozlišení nezná, nicméně samozřejmě se „denně“ objevuje v prováděcích předpisech i v rozhodovací praxi všech soutěžních orgánů.

Základním kritériem, které rozhoduje o tom, zda dohodu považujeme za horizontální, vertikální či jinou, je to, jak se vztah mezi jejími účastníky jeví předcházejícímu dodavateli nebo navazujícímu odběrateli.

4.2 Dohody horizontální

Zákon o OHS nám dává definici horizontální dohody v § 5 odst. 1, totiž že jde o *dohody soutěžitelů, kteří působí na stejné úrovni trhu zboží*. Literatura k tomu dodává, že musí jít o totožnou úroveň totožného trhu.¹⁶⁰ Pro bližší specifikaci podle mě můžeme nahlédnout do bodu II.6 Oznámení ÚOHS o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, které říká, že horizontálními jsou *dohody mezi současnými nebo potenciálními konkurenty na kterémkoli z dohodou dotčených relevantních trhů*.¹⁶¹ Toto vymezení má sice platit pouze pro účely Oznámení ÚOHS, mám ale za to, že je možné ho směle užívat i pro definici všeobecnou.

¹⁶⁰ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 158.

¹⁶¹ Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný [online]. Dostupné dne 2.3.2016 z: <https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez.html>.

Horizontální dohody můžeme chápat jako klasické, historické, esenciální pojetí kartelu. Uzavírají je soutěžitelé, kteří působí na stejné úrovni trhu zboží nebo služeb, často zboží zastupitelného nebo dokonce totožného.

Podle Oznámení ÚOHS jde o dohody jak mezi *současnými* konkurenty, tak mezi konkurenty *potenciálními*. Ustanovení tudíž specifikuje horizontální dohody jako ujednání jak mezi soutěžiteli, kteří si na trhu aktuálně a bezprostředně konkurují nebo je možné, aby si konkurovali, a to bez vynaložení příliš vysokých nákladů nebo času – tj. současnými konkurenty; tak mezi soutěžiteli, kteří ještě na totožném trhu nepůsobí a navíc by si takový vstup vyžádal zásadní dodatečné náklady nebo delší časové období – tedy potenciálními konkurenty. Je samozřejmě ovšem potřeba v každém jednotlivém případě posoudit, zda je zde skutečně reálná šance vstupu na trh, nebo zda jde o možnost spíše hypotetickou.¹⁶²

Úskalím posouzení, zda jde o horizontální či vertikální dohodu je zodpovězení otázky, zda se horizontální dohodou rozumí jakákoliv dohoda mezi soutěžiteli působícími na totožné úrovni téhož trhu, a to bez ohledu na její předmět. Například si představme distribuční dohodu, kterou uzavřou dva konkurující si výrobci špuntů do uší, o tom, že jeden z nich bude využívat distribuční systém toho druhého. Půjde v takovém případě o dohodu horizontální nebo vertikální?

Sám se přikláním k názoru, že o horizontální a podepřel bych tento závěr výkladem ustanovení § 5 odst. 3 Zákona o OHS, které stanovuje, že i smíšené dohody (tedy dohody, kdy soutěžitelé působí na téže horizontální úrovni a odlišných vertikálních úrovních) se považují za dohody horizontální. K obdobnému závěru dochází i literatura odkazující na převažující praxi ÚOHS.¹⁶³

Dokáži si ale představit i řešení, že dohoda je pro posouzení její horizontální povahy vázána pouze na skutečné existující postavení účastníků, naprosto bez ohledu na svůj předmět, a to i pokud nesouvisí s konkurenční činností. Ve vztahu k našemu příkladu distribuční dohody z předchozích dvou odstavců by pak šlo vždy o dohodu horizontální, ovšem nikoliv podle podpůrného ustanovení, kterým § 5 odst. 3 Zákona o OHS ve skutečnosti je, ale zcela ve vazbě pouze a jenom na existující konkurenční

¹⁶² KINDL in MUNKOVÁ, KINDL op. cit., s. 88 a 89.

¹⁶³ Tamtéž, s. 90.

postavení výrobců, i když by předmět dohody s jejich konkurenční činností vůbec nesouvisel. Na druhou stranu přiznávám, že toto řešení je nepřijatelně formalistické, omezující a zbytečně přísné, a že by patrně vytvořilo více problémů, než odstranilo překážek. Přesto se nabízí otázka, zda i výše uvedený příklad není přímo horizontální dohodou, poněvadž je důvodné se domnívat, že ačkoliv jeden z výrobců nedisponuje vlastním distribučním systémem, mohl by být v této oblasti s ohledem na svou výrobní činnost považován za minimálně potenciálního konkurenta podle Oznámení ÚOHS.

I horizontální dohody je možné dále vnitřně členit, a to na tvrdé kartely (*hard-core*) a ostatní dohody. Povaze tvrdých kartelů jsem se věnoval již v předcházející kapitole a bude jim věnován určitý prostor i v té následující, proto zde dám prostor oněm dohodám ostatním.

Na rozdíl od tvrdých kartelů nejsou ostatní horizontální dohody automaticky zakázané, jejich dopad na soutěž totiž nemusí být jednoznačně negativní, jelikož mohou převažovat přínosy pozitivní a dokonce mohou mít i jenom pozitivní přínosy, navíc může jít také o dohody, jejichž podstatou není omezování hospodářské soutěže.¹⁶⁴ Je proto nezbytné je posuzovat z právního i ekonomického hlediska individuálně v každém jednotlivém případě.¹⁶⁵ U některých z nich dokonce Komise vydala speciální blokové výjimky, které zdůrazňují nebo podtrhují jejich pozitivní přínosy.¹⁶⁶

Případy horizontálních dohod, které nejsou tvrdými kartely, jsou např. **dohody o výměně informací** nebo **dohody o výzkumu a vývoji**, také **společné nákupčí či prodejní dohody** nebo **dohody standardizační**, které již byly stručně popsány v přechozím textu. Patří sem ale dále ještě **dohody komercializační**, což jsou dohody o spolupráci v oblasti prodeje, distribuce nebo propagace. A také **dohody o spolupráci v oblasti výroby**, včetně **specializační dohod** a nakonec **dohody v oblasti ochrany životního prostředí**.¹⁶⁷

¹⁶⁴ Např. dohody o výzkumu a vývoji.

¹⁶⁵ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 159.

¹⁶⁶ Nařízení Komise (EU) č. 1217/2010. Op. cit. sub. 154. Nebo nařízení Komise (EU) č. 1218/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie specializačních dohod. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹⁶⁷ KINDL in MUNKOVA, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 234 a 243.

4.2 Dohody vertikální

I dohody vertikální mají přímou zákonnou definici v § 5 odst. 2 Zákona o OHS, kde se stanovuje, že jde o *dohody mezi soutěžiteli působícími na různých úrovních trhu*. Opětovně se může, dle mého přesvědčení, všeobecně použít i definice z Oznámení ÚOHS tentokrát bod II.7, totiž že vertikálními jsou *dohody uzavřené mezi soutěžiteli, kteří působí na různých úrovních trhu, a nejsou současnými nebo potenciálními konkurenty na kterémkoliv z dohodou dotčených relevantních trhů*.

Ačkoliv i horizontální dohody, které nejsou tvrdými kartely, mohou mít pozitivní účinky na soutěž, tak u dohod vertikálních je tento aspekt ještě mnohem silnější a mají ve velkém množství případů převážně nebo výlučně pozitivní účinky.¹⁶⁸ Těmi nejzásadnějšími mohou být: (i) usnadňování vstupu na trh drobnějším výrobcům, což se děje skrze optimalizaci výrobních či distribučních řetězců, kdy se dává soutěžitelům možnost chovat se co neekonomičtěji a využívat distribuční systémy soutěžitelů ostatních, (ii) přispění k unifikaci či standardizaci kvality, nebo (iii) odstranění problému černého pasažera. Z těchto a i dalších důvodů označují někteří vertikální dohody jako nepostradatelné pro fungování obchodních vztahů.¹⁶⁹

Tyto okolnosti ovšem nic nemění na zákazu dohod, které skutečně narušují nebo omezují soutěž a vyhovují skutkové podstatě generální klausule nebo dílčím skutkovým podstatám.

Opět, obdobně jako u dohod horizontálních, tak i u vertikálních rozeznáváme několik jejich specifických podob, které lze obecně dělit do skupiny cenových dohod a dohod necenových.¹⁷⁰

Typickou ukázkou cenové vertikální dohody je výrobcovo určení, za jakou cenu má distributor jeho zboží prodávat. Takové ujednání, jak již jsem popsal dříve v této práci, je dohodou bezpochyby zakázanou. Jedinými výjimkami může být přípustné určení maximální prodejní ceny nebo stanovení pouze doporučené ceny, přičemž takové doporučení nesmí být nijak vynucováno, kontrolováno, vyžadováno nebo jeho neplnění postihováno.

¹⁶⁸ RAUS, NERUDA op. cit., s. 126 a 127.

¹⁶⁹ Např. BEJČEK - Praktické problémy distribučních dohod - op. cit., s. 643.

¹⁷⁰ RAUS, NERUDA op. cit., s. 125.

Necenové vertikální kartely nejsou automaticky zakázané a je, podobně jako u „netvrдых“ horizontálních kartelů, nutné je posuzovat v každém individuálním případě samostatně.

Kromě dohod zmíněných v předchozí kapitole věnované dílčím skutkovým podstatám jsou dalšími případy vertikálních dohod např. **dohody o zastoupení**, tedy zajištění distribuce produktů prostřednictvím obchodního zástupce, dále pak **dohody o výhradní distribuci a výhradním přidělování zákazníků**, kterými výrobce omezuje počet distributorů prodávajících jeho produkt a dochází tak tzv. k omezování *intra-brand* soutěže, a též **dohody o výhradních dodávkách**, kdy naopak distributor nutí výrobce prodávat pouze jemu samotnému. Patří sem i **dohody zakládající selektivní distribuční systémy**, jejichž důsledkem je vytváření uzavřených distribučních řetězců, nebo **dohody o výhradním odběru nebo nákupu jediné značky**.¹⁷¹ Nesmíme opomenout **dohody franšizové**, které jsou v dnešní době velmi populární a zažívají velký boom. Pomocí franšizy poskytuje její poskytovatel (franšizor) jejímu provozovateli (franšizantovi) know-how a všeobecné pokyny, pomoc nebo i např. dodavatele nezbytné k provozování a rozvoji určené obchodní značky, tedy právo provozovat franšizu. Tu provozuje franšizant na svůj účet a jméno, ale pod obchodní značkou franšizora.

Zdaleka nejčastějším příkladem vertikálních dohod jsou bezesporu **dohody distribuční**. Na jejich základě se jeden soutěžitel zavazuje provozovat distribuci zboží soutěžitele druhého. Jde o dohody, které už ze své podstaty nemohou být obecně zakázané, protože umožňují praktické fungování hospodářství a tržní ekonomiky jako celku. Komise v případě distribučních dohod razí přístup zákazu absolutní teritoriální ochrany distributora,¹⁷² jinými slovy, distributorovi může být legálně přikázáno vyvíjet aktivní prodejní činnosti pouze na vymezeném území, přesto mu však nesmí být zakázáno odmítat poptávku po zboží z jiných oblastí, ve kterých sám aktivně nepůsobí.

4.3 Dohody smíšené a diagonální

Patrně za speciální případ dohod horizontálních musíme považovat dohody smíšené, tj. podle ustanovení § 5 odst. 3 Zákona o OHS *dohody soutěžitelů, kteří působí*

¹⁷¹ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 252.

¹⁷² FIALA - Soutěžní právo Evropských společenství - op. cit., s. III.

současně na téže horizontální úrovni i na různé vertikální úrovni trhu zboží; s tím, že toto pravidlo platí i v *pochybnostech*, o jakou dohodu se jedná.

Ustanovení vytváří nevyvratitelnou právní domněnku, že dohody, které mají současně jak horizontální, tak vertikální prvky, jsou dohodami horizontálními. Dále v případě pochybností o tom, o kterou z forem dohody se jedná, je zde vyvratitelná právní domněnka, tedy má se za to, že jde o dohodu horizontální. Ustanovení § 5 odst. 3 najde uplatnění právě pro již výše popsany problém distribuční dohody mezi konkurenty.

Objevují se však i názory, že kategorie smíšených dohod již nemá prakticky žádný význam, protože v praxi je možné vždy rozlišit a oddělit ujednání upravující konkurenční a nekonkurenční vztahy, jsou-li obě obsažena v jediné dohodě.¹⁷³ S tím ovšem nemůžu souhlasit, protože podle mě toto řešení vůbec nevyhovuje právě třeba případu distribuční dohody uzavřené mezi konkurenty, která nutně má horizontální i vertikální prvky, které jsou však od sebe neoddělitelné, jelikož jedny upravují předmět dohody a druhé zase vystihují soutěžní postavení kartelistů, tedy řekněme subjektivní a objektivní kritérium.

Specifickým typem dohod jsou dohody diagonální, tedy takové, které nemají ani vertikální ani horizontální povahu. Jde o smlouvy mezi nekonkurenty a navíc i bez vertikálních prvků, např. dohoda mezi pojišťovnou a penzijním fondem. Celé ustanovení § 5 Zákona o OHS na tyto dohody nedopadá.¹⁷⁴ I přesto pro ně však platí obecný zákaz kartelových dohod stanovený generální klausulí. Souhlasím ovšem s názorem,¹⁷⁵ že jejich možnost narušit soutěž je téměř vyloučena. Na takové dohody se neuplatní ani zásada v *pochybnosti* vyjádřená v § 5 odst. 3 *in fine*, jelikož by bylo zjevně nelogické tyto prakticky neškodné dohody řadit mezi ty nejnebezpečnější, tedy dohody horizontální.

4.4 Závěr

Rozlišování dohod na horizontální a vertikální, případně i smíšené a diagonální, není pouhým teoretickým si hraním s definicemi, ale má i zcela zásadní praktický

¹⁷³ RAUS, ORŠULOVÁ 2014 op. cit., s. 162.

¹⁷⁴ RAUS, NERUDA op. cit., s. 128.

¹⁷⁵ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 269.

dopad, a totiž že různé typy dohod jsou různě závažné a potažmo platí pro jejich (ne)přípustnost jiná pravidla. Jinak řečeno, rozlišení dohody podle postavení jejich účastníků má důsledky pro vlastní působnost Zákona o OHS, jelikož ty bagatelní z nich do jeho působnosti, neobsahují-li tvrdá omezení, nespádají.

Samozřejmě ovšem faktem zůstává, že rozlišení typů dohod nemusí být vždy úplně jednoduché, a to především u dohod smíšené povahy, jak jsem již nastínil výše.

Formulování různé závažnosti či soutěžní škodlivosti obou typů dohod bylo i důvodem stanovení rozdílné hranice, pod kterou se má za to, že je dopad těchto dohod na hospodářskou soutěž zanedbatelný, tak jak je upraveno v Oznámení ÚOHS. Všeobecně převládá názor, že vertikální dohody nedosahují takové nebezpečnosti jako ty horizontální a jsou téměř *apriori* povolené. Navíc je možné zvýšenou procentuální hranici pro jejich bagatelnost chápat i jako prostředek podporování spolupráce malých a středních podnikatelů/soutěžitelů. Taktéž i přístup soutěžních orgánů k vertikálním dohodám je oproti těm horizontálním nepoměrně benevolentnější. Obecná praxe stojí na nezasahování do běžných vertikálních dohod, samozřejmě pokud nepoškozují soutěž nebo to není jejich účelem. Nesmíme pochopitelně zapomenout, že i horizontální dohody dělíme na ty tvrdé (zakázané, škodlivé) a ostatní, které škodlivými být nemusí a mohou znamenat pro hospodářství a soutěž spíše přínos,¹⁷⁶ a naopak vertikální dohody cenové povahy zase taktéž nejsou pozitivní, nýbrž škodlivé a půjde tak o dohody zakázané.

Sám mám ovšem za to, že nejde jednoduše tvrdit, že vertikální dohody, u kterých některá ze stran nedisponuje výraznou tržní silou nebo dohoda neobsahuje tvrdá omezení, jsou automaticky povolené.¹⁷⁷ Je sice zřejmé, že zvýšená patnáctiprocentní hranice (či dokonce hranice třiceti procent)¹⁷⁸ bagatelních vertikálních dohod je značnou „povolenkou“ pro jejich rozšiřování a uzavírání, na druhou stranu bych v prudce se měnícím a značně vynalézavém prostředí ekonomické soutěže a obchodní praxe byl velice opatrný s jakýmkoliv paušalizováním ohledně obecných zákazů či povolení.

¹⁷⁶ Někteří autoři dokonce uvádí, že většina těchto ostatních horizontálních dohod nemá za svůj deklarovaný cíl narušení soutěže. Např. RAUS - Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – II. část. - op. cit., s. 8 a 9.

¹⁷⁷ Jak naznačuje třeba KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 247.

¹⁷⁸ Podle nařízení Komise (EU) č. 330/2010. Op. cit. sub. 117.

Přidržíme se tedy názoru, že každou dohodu – vertikální, horizontální, *hard-core*, cenovou, necenovou i jinou – je potřeba posuzovat individuálně v celkové souvislosti.

Ačkoliv Zákon o OHS operuje s pojmy *vertikální* a *horizontální* dohody, tak Oznámení ÚOHS a potažmo i Oznámení de minimis používá spíše pojmu dohody mezi *konkurenty* a *nekonkurenty*. Mám ovšem za to, že jde o odlišnost pouze terminologickou a nemá žádné praktické dopady. Ve vztahu ke skutkovým podstatám generální klauzule lze konstatovat, že jak dohody *stricto sensu*, tak jednání ve vzájemné shodě mohou být horizontálními i vertikálními dohodami. Povaha samotného rozhodnutí sdružení soutěžitelů pak závisí na postavení jednotlivých členů sdružení mezi sebou a může mít povahu jak dohody vertikální, tak horizontální. Sdružení jako takové může být účastníkem opět jak horizontální, tak vertikální dohody.

Někteří autoři tvrdí,¹⁷⁹ že rozdělení typů dohod má význam pouze pro aplikaci pravidla *de minimis*. V určitém smyslu jim lze dát zapravdu, jelikož skutečný praktický dopad tohoto dělení spočívá patrně jen ve stanovení, zda jde o dohody bagatelní či nikoliv. Proto také nepochybuji o možnosti užít definice dohod podle ustanovení Oznámení ÚOHS pro všeobecný výklad. Sám si ale myslím, že dělení má a mělo by mít i širší dopady, zejména do roviny legislativní a rozhodovací. Zákonodárce a soutěžní orgány by se měli k těmto typům dohod stavět alespoň částečně rozdílně a přihlížet k jejich odlišné škodlivosti a důvodům jejich vzniku i zákazu, a měli by přihlížet k takovým odlišnostem při vytváření pravidel a norem a zprostředkovaně i při rozhodovací činnosti.

¹⁷⁹ KINDL, Jiří. Typové rozlišení dohod narušujících hospodářskou soutěž. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2006, roč. 14, č. 15, s. 533. ISSN 1210-6410.

5. PRAVIDLO DE MINIMIS, TVRDÉ KARTELY

Které dohody jsou tzv. bagatelní? Jaké jsou z pravidla *de minimis* výjimky? Čeho je toto pravidlo důsledkem a jaký má účel? A co jsou to tvrdá omezení a tvrdé kartely?

5.1 Pravidlo de minimis

Jak se snažím nastínit v celé práci, právo proti omezování hospodářské soutěže slouží k ochraně soutěže před, mimo jiné, dohodami, jejichž účelem je soutěž narušit nebo které mají alespoň způsobilost ji narušit. Je tedy evidentní, že kartelový zákaz se nebude vztahovat na dohody, které takový cíl nebo vůbec způsobilost narušit soutěž nemají.

Projevem této doktríny je vznik pravidla *de minimis*, jehož účelem je vyjmout ze zakázaných dohod, respektive tím vůbec z působnosti Zákona o OHS nebo SFEU, takové dohody, které jsou tzv. bagatelní, což znamená, že jejich účastníci pro svůj *zanedbatelný* podíl na relevantním trhu, nemají zpravidla ani potenciální možnost narušit soutěž na tomto trhu existující. Pravidlo *de minimis* proto označujeme jako druhou materiální podmínku kartelového zákazu.

Pravidlo *de minimis* bylo dříve vyjádřeno v ustanovení § 6 Zákona o OHS a obsahovalo nižší procentuální hranice než je tomu dnes,¹⁸⁰ což bylo napraveno až novelizací zákonem č. 340/2004 Sb.,¹⁸¹ který reagoval na nové Oznámení *de minimis* vydané Komisí. Dnes už toto pravidlo, včetně hranice přípustnosti vyjádřené v procentech, na zákonné úrovni nenajdeme, jelikož bylo ze Zákona o OHS změnovým zákonem č. 155/2009 Sb.¹⁸² vyjmuto a místo něj se přímo v § 3 odst. 1 *in fine* objevila klauzule znějící: „*Dohody, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, nejsou považovány za zakázané.*“¹⁸³

¹⁸⁰ Hranice byla 5 % pro dohody horizontální a 10 % pro vertikální.

¹⁸¹ Zákon č. 340/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a některé další zákony. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁸² Zákon č. 155/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁸³ Viz Příloha č. 1.

Tato zdánlivě bezvýznamná změna ovšem měla velké praktické dopady. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu č. 155/2009 Sb.,¹⁸⁴ původní systém výjimky *de minimis* v Zákoně o OHS fungoval tak, že bagatelní dohoda byla zakázaná podle ustanovení § 3, ale byla z tohoto zákazu *ex tunc* vyjmuta právě na základě ustanovení § 6. Nicméně i tak šlo stále o dohodu zakázanou a ze zákazu pouze vyjmutou. Problémem bylo, že takový stav nekorespondoval s unijní úpravou a praxí, kterou, jak je popsáno v kapitole první, ÚOHS běžně využíval. Celý § 6 byl proto zrušen a nová klauzule *de minimis* v § 3 odst. 1 plně reflektuje současný přístup a přispívá k právní jistotě soutěžitelů.

Lze mít jistě za správné, že k takové úpravě došlo a česká legislativa tak plně reflektuje tu evropskou. Nadto taktéž ÚOHS přijal Oznámení ÚOHS, které je víceméně přepisem Oznámení *de minimis*. Naopak někteří tvrdí,¹⁸⁵ že taková změna je z hlediska právní jistoty krokem zpět, protože nyní nenajdeme komplexní úpravu pravidla *de minimis* v zákoně, nýbrž v prováděcím předpise, kterým je Oznámení ÚOHS.

Tato argumentace má svoji logiku, myslím ale, že argumentovat právní jistotou je nesmyslné, protože rozhodovací praxe na evropské i národní úrovni je v tomto případě natolik ustálená a několik let totožná, že pravidlo *de minimis* musí mít dotčení soutěžitelé (kterých zase není nijak extrémní množství), respektive jejich právní poradci, řádně zažité. Vyhovuje se tak i požadavkům eurokonformity a totožného výkladu i užití.¹⁸⁶

Hlavní osa právní úpravy pravidla *de minimis* je tedy dnes v § 3 odst. 1 *in fine* Zákona o OHS, dále v Oznámení ÚOHS a Oznámení *de minimis* a nakonec i v široké rozhodovací praxi.

Zaměříme-li se na samotné pravidlo, tak to nám říká, že zakázanými nejsou dohody, jejichž účastníci nemají větší než stanovený podíl na relevantním trhu – literou zákona – *jejichž dopad na soutěž je zanedbatelný*. Pro dohody horizontální je to 10 procent pro oba jejich účastníky na totožné úrovni trhu dohromady, pro vertikální

¹⁸⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 155/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁸⁵ BEJČEK in BEJČEK, HAJN, POKORNÁ op. cit., s. 337.

¹⁸⁶ K následování evropské úpravy a praxe se výslovně přihlašuje i Oznámení ÚOHS v bodech I.2, 3 a 4.

dohody je hranicí 15 procent pro každého účastníka na jeho úrovni trhu zvláště.¹⁸⁷ Vliv takových dohod na soutěž se považuje za zanedbatelný. Řečeno v opačném gardu – zakázané jsou pouze dohody, jejichž dopad na soutěž je citelný. Dohoda, která splňuje toto kritérium, není zakázanou dohodou a nespadá do působnosti Zákona o OHS. Absence zákazu působí *ex tunc* a není pro ni třeba jakéhokoliv projevu vůle soutěžních orgánů.

Hranice deseti a patnácti procent nejsou zcela pevné. Oznámená ÚOHS v bodě III.12 říká, že dohody jsou zanedbatelné i pokud je příslušná hranice v průběhu dvou po sobě jdoucích roků překročena maximálně o 2 procenta.

Stejně tak může ke snížení hranic, a to pokud je relevantní trh narušen kumulativním účinkem více obdobných dohod a mělo by docházet k jeho uzavírání (nemožnosti vstupu dalších soutěžitelů). Vychází se zde z rozhodnutí ESD,¹⁸⁸ které konstatovalo, že ačkoliv jednotlivé dohody bagatelními jsou, tak pokud je takovými dohodami předmětný trh dostatečně nasycen, dochází taktéž k narušení soutěže. V takovém případě se hranice snižuje na 5 procent, a to jak u horizontálních, tak vertikálních dohod v souladu s bodem III.11 Oznámení ÚOHS. Zároveň nesmí být dohodami zasaženo 30 a více procent relevantního trhu. Pravidlo podle bodu III.12 se zde uplatní obdobně.

Samotná procentuální hranice pak může být upravena pro některé jednotlivé typy dohod odlišně.¹⁸⁹

Otázkou může být, zda se Oznámení ÚOHS vztahuje i na dohody diagonální. V této záležitosti se přikláním na stranu autorů, kteří mají za to, že ano.¹⁹⁰ Své přesvědčení zakládají na tom, že podle znění bodu II.7 se za vertikální dohody považují dohody mezi nekonkurenty. V takovém smyslu sem určitě spadají i dohody diagonální. Je sice pravdou, že Oznámení ÚOHS primárně vychází z dikce § 5 Zákona o OHS, ale osobně bych § 5 v této věci bral spíše pouze jako jakýsi odrazový můstek, který je rozšířen právě bodem II.7 Oznámení ÚOHS.

¹⁸⁷ Bod III.10 Oznámení ÚOHS.

¹⁸⁸ Rozsudek ESD ve věci C-23/67 Brasserie de Haecht, ze dne 12.12.1967. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹⁸⁹ Např. již zmíněná blokovaná výjimka podle nařízení Komise (EU) č. 330/2010. Op. cit. sub. 117.

¹⁹⁰ Těmi je např. KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 93. Naopak opačný názor zastávají RAUS, NERUDA op. cit., s. 128.

Pravidlo *de minimis* zakotvené v § 3 odst. 1 *in fine*, pomineme-li existenci obou oznámení, v současné době na rozdíl od stavu před rokem 2009 platí obecně. Má tedy ze zákona všeobecný charakter a je prováděcími předpisy pouze specifikováno.

5.2 Tvrdá omezení a tvrdé kartely

Tvrdé kartely jsou promítnutím tzv. tvrdých omezení (jak pro omezení, tak pro dohody se užívá i anglické synonymum *hard-core*). Taková omezení obsažená v dohodách mají zpravidla přímo za účel narušit soutěž. Jejich negativní účinky se do jisté míry presumují a není proto nutné je detailně a podrobně zkoumat.¹⁹¹

Existence tvrdých omezení v dohodách v naprosté většině případů vylučuje použití pravidla *de minimis*. Tento důsledek je stanoven v Oznámení ÚOHS v jeho části IV. Jde tedy o jakousi výjimku z výjimky, když tvrdé kartely, bez ohledu na výši podílů jejich účastníků na trhu, nelze považovat za se zanedbatelnými účinky. Myslím ale, že jde v české úpravě pouze o vyloučení aplikace Oznámení ÚOHS jako prováděcího předpisu. Samotné pravidlo *de minimis* podle § 3 odst. 1 *in fine* vyloučeno není, vyplývá totiž ze zákona a je obecné, širší povahy. Je tudíž podle mě možné, že ačkoliv dohoda bude obsahovat tvrdá omezení, přesto bude moci být ve výjimečných případech považována za bagatelní.

Zákaz tvrdých kartelových dohod také nemůžeme pokládat za absolutní (*per se*). Jak už bylo zmíněno v judikátu Matra Hachette,¹⁹² nelze přistoupit na systém, kdy bude některé ujednání *per se* zakázané, vždy a bez výjimky. S tím naprosto souhlasím, jelikož jak zmiňuji v celé práci, každou dohodu je potřeba posuzovat individuálně vzhledem k právnímu a ekonomickému pozadí případu. Je potřeba i u tvrdých kartelů doložit jejich způsobilosti narušit trh. Bohužel praxe ÚOHS je ve vztahu k *hard-core* dohodám značně formalistická a často mu postačí pouze formální naplnění skutkové podstaty, aby dohodu označil automaticky za zakázanou, aniž by zkoumal její skutečné dopady.¹⁹³

¹⁹¹ KINDL op. cit., s. 149.

¹⁹² Rozsudek SPS ve věci T-17/93 Matra Hachette. Op. cit. sub. 159.

¹⁹³ KINDL - Pojem narušení hospodářské soutěže – obecná východiska a konkrétní praxe. - op. cit., s. 347.

Podle Oznámení ÚOHS jsou *hard-core* kartely (i) cenové kartely, (ii) restriktivní a kontrolní kartely, a (iii) segmentační kartely.¹⁹⁴ Tento výčet je i podle gramatického výkladu oznámení pouze demonstrativním. Sám bych zde pro vysokou nebezpečnost určitě zařadil i kartely bojkotové a literatura přidává i kartely tendrové,¹⁹⁵ které jsou do značné míry specifické tím, že se při nich nakládá s veřejnými prostředky, a taky tím, že se jich musí účastnit prakticky všichni soutěžitelé na daném relevantním trhu, jinak je jejich účinná existence vyloučena.

Tvrdými kartely jsou sice převážně kartely horizontální, ale najdeme mezi nimi i dohody vertikální, jak jsou zmíněny v kapitole třetí věnované dílčím skutkovým podstatám. Samozřejmě těžiště *hard-core* ujednání je v oblasti horizontální spolupráce, kde jsou časté jak ujednání o ceně, omezení výroby, odbytu, vývoje a výzkumu, tak o rozdělení trhu. Ve vertikále půjde ve většině případů o vertikální stanovení minimální nebo jiné prodejní ceny,¹⁹⁶ nicméně můžeme najít i segmentační kartely určující absolutní teritoriální ochranu a některé další. Neomezoval bych zákaz tvrdých omezení u vertikálních dohod pouze na dohody o cenách, jelikož jak jsem již popsal v kapitole třetí, každá z dohod v ní popsaná může být jak horizontální, tak vertikální a některé z nich i tvrdé, a to podle mě bez ohledu na postavení účastníků. Tak jako vždy i zde bude potřeba každou dohodu posuzovat individuálně a v celkové souvislosti.

Pochopitelně i pro tvrdá omezení a tvrdé kartely platí eurokonformnost jejich užití a výkladu v české praxi, proto podle bodů IV.14, 15 a 16 Oznámení ÚOHS toto respektuje příslušnou unijní úpravu, která stanovuje pro některé typy dohod lehce odlišnou úpravu pravidla *de minimis* i tvrdých omezení.¹⁹⁷

5.3 Závěr

Kartelové dohody obsahující tzv. tvrdá omezení jsou ve vztahu k pravidlu *de minimis* jakousi výjimkou z výjimky. Z působnosti Zákona o OHS jsou sice vyjmuty dohody, které pro svojí bagatelní povahu nemají dostatečný vliv na soutěž na relevantním trhu, jenže naopak přítomnost tvrdých omezení v takových dohodách je opět pod působnost a zákaz podle Zákona o OHS navrácí.

¹⁹⁴ Bod IV.13 Oznámení ÚOHS.

¹⁹⁵ KINDL in MUNKOVÁ, SVOBODA, KINDL op. cit., s. 233.

¹⁹⁶ Stanovení ceny distributorovi je povoleno pouze jedná-li se o cenu maximální nebo o zcela nezávazné doporučení, jak již bylo popsáno výše.

¹⁹⁷ Např. nařízení Komise (EU) č. 1217/2010. Op. cit. sub. 154.

Bylo by ovšem nesprávné, pokud bychom jak pravidlo *de minimis*, tak zákaz tvrdých kartelů považovali za stoprocentní. Některé dohody, i když jsou pro svůj rozsah bagatelní a neobsahují tvrdá omezení, totiž podle mě mohou nepříznivě ovlivňovat soutěž, a to ať už bude tato anomálie způsobena charakteristikou trhu nebo jednotlivých soutěžitelů. Obdobně i dohody obsahující tvrdá omezení mohou být považovány za bagatelní, protože nebudou mít způsobilost a ani účel soutěž narušit.¹⁹⁸ Bude tedy nezbytné každou jednotlivou dohodu podrobit individuální analýze, i když se nám na první pohledá zdá zcela jednoznačná.

Nutno připomenout, že jak legislativa EU, tak i Oznámení ÚOHS v bodě I.4 výslovně zmiňuje, že i pokud podíl účastníků dohody na relevantním trhu přesahuje popsané limity, nelze takovou dohodu automaticky bez dalšího považovat za zakázanou (nebagatelní). Tato deklarace je jen dalším potvrzením neabsolutnosti nejen kartelových zákazů, ale i výjimek z nich.

Ačkoliv v celém textu této kapitoly běžně označuji pravidlo *de minimis* jako *výjimku*, tak čistě formálně již od novely zákonem č. 155/2009 Sb. výjimkou není. Nyní pravidlo *de minimis* chápeme obráceně, tedy jako materiální podmínku kartelového zákazu, kterou je skutečnost, že dohoda má na soutěž citelný vliv (resp. nemá zanedbatelný). Jde o negativní znak skutkové podstaty zakázané dohody, což znamená, že bagatelní dohoda od počátku není zakázanou, tím pádem není z jakého zákazu ji vyjímat. Pro účely této diplomové práce ovšem považujeme pojem *výjimky* totožný funkci materiálního znaku skutkové podstaty zakázané dohody.

Sám pravidlo *de minimis* chápu nejen jako racionální a legitimní omezení kartelového zákazu za účelem usnadnění běžné obchodní praxe, ale i jako zcela fundamentální nezbytnost pro fungování hospodářství jako celku. Pokud by se totiž zákaz dohod narušujících soutěž vztahoval bezpodmínečně na všechny dohody bez ohledu na podíl jejich účastníků na trhu (pomiňme teď ostatní druhy výjimek), tak by v podstatě došlo k naprostému ochromení distribuční, obchodní i jiné ekonomické činnosti. Dalším důvodem podle mě může být i jakási úlitba podpoře malých a středních podnikatelů/soutěžitelů, kteří by bez dohod, které u jejich větších konkurentů chápeme jako zakázané, nemohli na trh vstoupit a účinně na něm působit.

¹⁹⁸ Např. dohoda o určení maximální prodejní ceny naopak chrání spotřebitele.

6. VZTAH KARTELOVÝCH DOHOD A ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ

Mají dohody a zneužití dominantního postavení něco společného? A v čem se odlišují? Je možné se dopustit obou jednání zároveň?

Kartelové dohody mají styčné plochy s jinou skutkovou podstatou jednání narušujícího hospodářskou soutěž, a to se zneužitím dominantního postavení, které je upraveno v čl. 102 SFEU a v národní úpravě v § 10 a 11 Zákona o OHS.

Oba tyto druhy protisoutěžního jednání mají společných hned několik dílčích skutkových podstat. Má to svoje opodstatnění, protože kartelové dohody jsou ve své základní podstatě vytvářením smluvních monopolů či oligopolů, a v takovém smyslu jsou svojí podobou velmi podobné zneužití dominantního postavení ze strany dominantního soutěžitele. Kartelisté se tedy, ačkoliv sami nedisponují dominantním postavením a nemohou se chovat nezávisle na ostatních účastnících trhu, snaží zakázanou dohodou toto postavení napodobit a požívat z něj stejné nezávislosti a výhod, jako má na svém relevantním trhu dominantní soutěžitel.

Těmito společnými skutkovými podstatami jsou (i) junktimy, tedy vázání uzavření smlouvy na plnění, která s ní věcně nesouvisí; (ii) diskriminační jednání, kterými dochází ke znevýhodňování některých soutěžitelů prostřednictvím uplatňování odlišných obchodních podmínek; (iii) kontrola a restrikce odbytu, výroby, výzkumu a vývoje; a nakonec (iv) i některé podoby cenových ujednání.

ESD ve své rozhodovací praxi všeobecně zastává stanovisko, že zákaz kartelových dohod je ve vztahu k zakazu zneužívání dominantního postavení (a naopak) institutem komplementárním a doplňujícím, jelikož oba zákazy usilují o ochranu před narušením či omezením soutěže.¹⁹⁹ Jak dodává i literatura,²⁰⁰ je tedy možné aplikovat oba zákazy na totožné jednání zároveň i každý z nich samostatně. Dominantní soutěžitel totiž může zneužít své postavení jak jednostranným jednáním, tak i uzavřením kartelové dohody se soutěžitelem jiným. Zároveň může dojít k situaci, kdy sice dohoda bude

¹⁹⁹ Rozsudek SPS ve věci T-51/89 Tetra Pak, ze dne 10.7.1990. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

²⁰⁰ RAUS, ORŠULOVÁ 2009 op. cit., s. 272.

v souladu se soutěžním právem (např. bude požívat některé z výjimek), ale stále půjde o jednání, které naplňuje podstatu zakázaného zneužití dominantního postavení.

Vzájemné odlišení obou podstat je nasnadě, zneužití dominantního postavení je možné jak jednostranným, tak dvoustranným právním jednáním dominantanta, nicméně i ve dvoustranných vztazích za něj může být postižen vždy právě pouze ten soutěžitel, který dominantní postavení na relevantním trhu skutečně zaujímá. Možným je teda taktéž stav, kdy bude dominant postižen jak za zneužití svého postavení, kterého se dopustil prostřednictvím zakázané kartelové dohody, tak za samotnou kartelovou dohodu, zatímco její druhý účastník pouze za účast na dohodě.

Osobně považuji zneužití dominantního postavení za závažnější než většinu kartelových dohod (zapomeňme na příklady, kdy kartelisté ovládají kompletně celý relevantní trh a deformují ho zcela zásadním způsobem). Můžeme na to usuzovat nejen z faktu, že dominantní postavení v zásadě postihuje větší podíl trhu než běžné kartelové dohody, ale druhou a možná ještě zásadnější indicií je skutečnost, že na rozdíl od zákazu kartelových dohod neexistuje ze zákazu zneužití dominantního postavení žádná výjimka.

Podobnost obou skutkových podstat v právní úpravě pokládám za správnou. Je skutečně nutné mít na zřeteli, že kartelové dohody v zásadě směřují k dominantnímu postavení, a proto je není možné vykládat zcela nezávisle na této druhé skutkové podstatě.

ZÁVĚR

Problematika dohod narušujících soutěž a jejich zákazu už vydala a ještě vydá na desetitisíce stran. Nebezpečí z nich plynoucí jsou velká, mohou totiž omezovat spravedlivý konkurenční boj, vytvářet monopolistické postavení, bránit vstupu nových soutěžitelů na trh a v neposlední řadě poškozovat spotřebitele. Jejich regulace je v určitém rozsahu jistě nezbytná, což přiznávají i ti největší liberálové mezi ekonomy.

Jejich škodlivost je v určitých případech nepopíratelná, pokud ovšem chceme kartelové dohody zakázat a chceme jednání jimi založené postihovat, pak musíme v první řadě tyto dohody poznat, označit, definovat, vytyčit jejich hranice a charakteristické znaky a věnovat se správnosti jejich definice. Metaforicky řečeno, chceme-li psa bít, musíme zjistit co to je za psa, jestli kouše a jestli nám může ublížit.

Tím se dostáváme k cíli a účelu této práce, jimiž bylo tohoto našeho psa popsat, říct, kdy kouše nebo kdy jen neškodně kňourá, zhodnotit ho a říct zda splňuje pravidla, která nám pro něj předepisuje mezinárodní psí unie. Tedy v našem případě říci – co je to kartelová dohoda; jaké máme její typy a druhy; jakých podob může nabývat; které dohody zpravidla zakázanými nejsou pro svoji bagatelnost; jaký vliv či vztah je mezi českou a evropskou úpravou; jaký má jejich úprava vliv na obchodní i rozhodovací praxi a zda je úpravou vhodnou a správnou.

V práci jsem se snažil o kritický popis jednotlivých prvků kartelových dohod a jejich projevů navenek, nastínil jsem také několik větších či menších výkladových a aplikačních problémů a navrhnul i pár skromných úvah *de lege ferenda*.

V kapitole první jsem zkoumal, jakým způsobem dopadá na uplatňování soutěžního práva a specificky kartelového zákazu v ČR unijní úprava a rozhodovací praxe. Ukázalo se, že rozhodovací činnost ÚOHS šla leckdy napřed před zákonnou úpravou a plně respektovala unijní pravidla dokonce dříve, než došlo k jejich transpozici do českého právního řádu. Naše národní úprava se v posledních desetiletích vyvíjela k obrazu úpravy EU a i dnes je zde snaha o co největší eurokonformitu výkladu i aplikace, což lze mít jistě za správné.

V druhé části jsem se zaměřil na gros celého kartelového zákazu a totiž popis, analýzu a nakonec i kritiku generální skutkové podstaty dohod narušujících soutěž

(dohod *largo sensu*). Došel jsem k závěru, že jednotlivé skutkové podstaty dohod *largo sensu* se mohou prolínat a mohou se vyskytovat zároveň. Taky jsme stanovili, že nezbytná pro každý typ dohody je společná (shodná) vůle subjektů, ať už v jakékoliv podobě, ale upozornili jsme i na odlišnosti,²⁰¹ které jsou zajisté fundamentální pro posouzení jednotlivých typů dohod, méně pak už pro samotný jejich postih.

Podobnost a společné rysy různých typů dohod se pak projeví i v kapitole třetí věnované jednotlivým dílčím skutkovým podstatám. Ty spolu někdy úzce souvisí a často v praxi jedna doplňuje druhou. Demonstroval jsem několik nejčastějších a typově nejzávažnějších druhů zakázaných dohod a popsal některá jejich úskalí. Zdůraznil jsem, že Zákon o OHS nám nabízí pouze demonstrativní výčet základních skutkových podstat dohod narušujících soutěž, a proto je třeba vždy pohlížet na každou dohodu nezaújatě a obezřetně.

Nikoliv však všechny dohody mají nutně negativní účinky, ať už zamýšlené či nikoliv. Ty převažují spíše u dohod, jejichž účastníci vystupují na totožné úrovni téhož relevantního trhu, tj. horizontálních dohod, což se odráží v jejich přísnějším posuzování, ať už z hlediska pravidla *de minimis* nebo i obecného nahlížení na jejich závažnost, jak jsem popsal v kapitole čtvrté. Horizontální dohody jsou obecně a častěji závažnější než dohody vertikální, neznamená to ovšem, že automaticky podléhají přísnějšími zákazu než jejich vertikální obdoba. Pouze to podpírá požadavek, že ke každé z nich je potřeba přistupovat individuálně. Nejen vertikální, ale i horizontální kartely totiž mohou být pro soutěž přínosem.

Některé z dohod jsou uzavřené mezi soutěžiteli, kteří zkrátka nepředstavují na trhu dostatečnou tržní sílu, aby mohli soutěž na něm nějakým způsobem narušit. Na takové dopadá pravidlo *de minimis* popsané v kapitole páté. Kartelové dohody uzavřené těmito soutěžiteli se považují za bagatelní a do působnosti Zákona o OHS nespádají. Naopak dohody obsahující tzv. tvrdá omezení výhody *de minimis* nepožívají a označujeme je jako tvrdé kartely. Mým hlavním apelem v této oblasti je neposuzovat dohody pouze z hlediska formálních ujednání nebo podílů na relevantním trhu, ale opět posoudit každou jednotlivě a až následně rozhodnout o jejím případném zákazu.

²⁰¹ Např. nutnost navazujícího jednání na trhu, které je vyžadováno u jednání ve vzájemné shodě, nikoliv však u dohod *stricto sensu*.

Drobná pasáž byla nakonec věnována odlišení kartelových dohod a zneužití dominantního postavení. Koncepčně ovšem do mé práce jasně patří, protože jsem ukázal, že tato jednání mohou mít spoustu společného a mohou často splývat v jedno. To opět jenom podporuje závěr této práce.

Kdybych měl skutečně shrnout celou práci do krátkého odstavce, pak musím říct, že při zkoumání dohod ovlivňujících soutěž bychom měli vždy, v každém jednotlivém případě, u každé jednotlivé dohody, tuto dohodu pozorně a detailně posoudit, a to jak z právního, tak ekonomického hlediska daného relevantního trhu. Měli bychom si dávat velký pozor na její jednotlivé aspekty a podívat se na ni ze všech možných úhlů pohledu, protože žádná dohoda nemusí být taková, jaká se na první pohled zdá. Vyvarujeme se tak případů, kdy šmahem dohodu odsoudíme jako tvrdý kartel, aniž bychom alespoň hrubě zkoumali její skutečný dopad na soutěž, a naopak předejdeme situacím, kdy zdánlivě neškodná dohoda, třeba i bagatelních rozměrů, hrubě naruší relevantní trh, ať už to bude způsobeno zvláštní povahou trhu nebo povahou dohody.

Česká právní úprava kopíruje v co největší míře úpravu unijní. Je správné, že se snažíme o co největší souladnost napříč Evropou, jelikož to nejen rozvíjí přeshraniční obchodní vztahy, ale má to i pozitivní přínos pro právní jistotu soutěžitelů. Ačkoliv legislativa má slabší místa, která rezultují v občasně odlišnosti v aplikačních rozhodnutích, celkově ji musím označit na logickou, vhodnou a funkční, jelikož je doplňována velkým množstvím reprezentativní judikatury. Přesto bych apeloval na větší vyjasnění některých pojmů a odstranění formalistického přístupu v činnosti ÚOHS.

Je jednoduché stanovit jasná pravidla, která stanoví přesné hranice, kdy je dohoda zakázaná a kdy nikoliv, těžším ovšem vždy bude nesetrvat v takovém nalinkovaném prostředí, nezatuhnout v přepjatém formalismu a posoudit každou dohodu jednotlivě, řádně a s přihlédnutím k jejím zamýšleným i skutečným účinkům z právního i ekonomického hlediska. Protože jak řekl už Mefistofeles ve Faustovi: *„Sedá, můj příteli, je všechna teorie, ale žití zlatý strom se zelená.“*

LITERATURA

Učebnice:

1. BEJČEK, Josef, Petr HAJN, Jarmila POKORNÁ et al. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, xxvii, 383 s. ISBN 978-80-7400-547-3.
2. CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 6th edition. Oxford: Oxford University Press, c2015, 1198 s. ISBN 978-0-19-871492-7.
3. ELIÁŠ, Karel, Josef BEJČEK, Petr HAJN a Jiří JEŽEK. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, XLII, 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4.
4. FAULL, Jonathan a Ali NIKPAY. *Faull and Nikpay: the EC law of competition*. Oxford: Oxford University Press, 1999, cxviii, 960 s. ISBN 0-19-876538-x.
5. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čenek, 2013, 310 s. ISBN 978-80-7380-454-1.
6. MOENS, Gabriel a John TRONE. *Commercial law of the European Union*. Dordrecht: Springer, c2010, cxii, 486 s. ISBN 978-90-481-8773-7.
7. MUNKOVÁ, Jindřiška, Pavel SVOBODA a Jiří KINDL. *Soutěžní právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, xxvi, 619 s. ISBN 978-80-7400-424-7.
8. ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 730 s. ISBN 978-80-7380-524-1.

Monografie:

1. BEDNÁŘ, Josef. *Aplikace soutěžního práva v rozhodovací praxi: Z rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, Komise a Evropského soudního dvora*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, XVIII, 624 s. ISBN 80-7179-428-7.
2. BEDNÁŘ, Josef, Jiří BUCHTA a Michal PETR. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže s komentářem a předpisy souvisejícími*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde, 2006, 227 s. ISBN 80-7201-583-4.
3. EZRACHI, Ariel. *EC competition law: an analytical guide to the leading cases*. Oxford: Hart Publishing, 2008, xxix, 284 s. ISBN 978-1-84113-674-5.

4. KINDL, Jiří. *Kartelové a distribuční dohody: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, XVIII, 305 s. ISBN 978-80-7400-136-9.
5. MUNKOVÁ, Jindřiška a Jiří KINDL. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, XIV, 681 s. ISBN 978-80-7400-173-4.
6. PETR, Michal. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, xvii, 607 s. ISBN 978-80-7400-307-3.
7. PETR, Michal. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: Beck, 2007, XIV, 300 s. ISBN 978-80-7179-574-2.
8. RAUS, David a Andrea ORŠULOVÁ. *Kartelové dohody*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, XIV, 355 s. ISBN 978-80-7400-016-4.
9. RAUS, David a Andrea ORŠULOVÁ. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xii, 666 s. ISBN 978-80-7478-470-5.
10. RAUS, David a Robert NERUDA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář a související české i komunitární předpisy*. 2. aktualizované a přepracované. Praha: Linde, 2006, 671 s. ISBN 80-7201-563-X.
11. ROTH, Peter. *European Community law of competition*. 5th edition. London: Sweet and Maxwell, 2001, clxx, 1339 s. ISBN 0-421-56440-7.
12. ŠVESTKA, Jiří, Oldřich JEHLIČKA, Jiří SPÁČIL a Marta ŠKÁROVÁ. *Občanský zákoník: komentář*. 10. jubilejní vyd. Praha: Beck, 2006, 1465 s. ISBN 80-7179-486-4.

Časopisecké články:

1. BEDNÁŘ, Josef. Nové možnosti pro uplatňování aktivní soutěžní politiky. *Právní rádce*. 2005, roč. 13, č. 8, s. 26 - 30. ISSN 1210-4817.
2. BEDNÁŘ, Josef. Ochrana hospodářské soutěže po vstupu ČR do Evropské Unie. *Právní rádce*. 2004, roč. 12, č. 7, s. 71 - 72. ISSN 1210-4817.
3. BEDNÁŘ, Josef. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a nezávažnější formy porušování soutěžního práva. *Obchodní právo*. 2005, roč. 14, č. 1, s. 16 - 26. ISSN 1210-8278.
4. BEJČEK, Josef. K důvodnosti automatického zákazu vertikální cenové fixace. *Právník*. 2008, roč. 147, č. 8, s. 825 - 854. ISSN 0231-6625.

5. BEJČEK, Josef. Praktické problémy distribučních dohod. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2011, roč. 21, č. 18, s. 643 - 652. ISSN 1210-6410.
6. BĚHAN, Petr. Jednání ve vzájemné shodě v komunitárním právu – I. část. *Obchodní právo*. 2005, roč. 14, č. 7-8, s. 13 - 20. ISSN 1210-8278.
7. BĚHAN, Petr. Jednání ve vzájemné shodě v komunitárním právu – II. část. *Obchodní právo*. 2005, roč. 14, č. 9, s. 13 - 23. ISSN 1210-8278.
8. FIALA, Tomáš. Soutěžní právo Evropských společenství. *Právní rádce*. 2004, roč. 12, č. 4, s. I - XII. ISSN 1210-4817.
9. KINDL, Jiří. Pojem jednání ve vzájemné shodě v soutěžním právu. *Obchodněprávní revue*. 2009, roč. 1, č. 5, s. 126 - 133. ISSN 1803-6554.
10. KINDL, Jiří. Pojem narušení hospodářské soutěže – obecná východiska a konkrétní praxe. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2005, roč. 13, č. 10, s. 343 - 349. ISSN 1210-6410.
11. KINDL, Jiří. Soutěžně-právní posuzování horizontálních dohod. *Právní rádce*. 2006, roč. 14, č. 8, s. 4 - 14. ISSN 1210-4817.
12. KINDL, Jiří. Soutěžně-právní posuzování vertikálních dohod. *Právní rádce*. 2006, roč. 14, č. 9, s. 5 - 17. ISSN 1210-4817.
13. KINDL, Jiří. Typové rozlišení dohod narušujících hospodářskou soutěž. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2006, roč. 14, č. 15, s. 533 - 539. ISSN 1210-6410.
14. KINDL, Jiří. Vertikální fixace cen – nepotřebujeme jestřáby! *Revue soutěžního práva ANTITRUST*. 2014, roč. 7, č. 1, s. 4 - 10. ISSN 1804-1183.
15. KOUKAL, Pavel. K novele zákona o ochraně hospodářské soutěže. *Právní rádce*. 2009, roč. 17, č. 8, s. 31 - 33. ISSN 1210-4817.
16. PETR, Michal. Připravované změny v soutěžním právu. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2009, roč. 17, č. 4, s. II. ISSN 1210-6410.
17. PETR, Michal a Vladimír VAVŘÍČEK. K paralelní aplikaci českého a komunitárního soutěžního práva. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2006, roč. 14, č. 11, s. 396 - 400. ISSN 1210-6410.
18. RAUS, David. Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – I. část. *Obchodní právo*. 2004, roč. 13, č. 2, s. 10 - 18. ISSN 1210-8278.

19. RAUS, David. Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – II. část. *Obchodní právo*. 2004, roč. 13, č. 3, s. 8 - 21. ISSN 1210-8278.
20. RAUS, David. Formy a vybrané typy zakázaných kartelových dohod a jejich posuzování z hlediska zákazu podle ZOHS – III. část. *Obchodní právo*. 2004, roč. 13, č. 4, s. 11 - 25. ISSN 1210-8278.
21. RAUS, David. Ochrana hospodářské soutěže na společném trhu ES a situace v ČR po 1. květnu 2004. *Právní zpravodaj* [online]. 2003, č. 12 [cit. 2.2.2016]. ISSN 1212-8694. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
22. SCHELLEOVÁ, Andrea. Bid rigging, nebo-li zakázaná dohoda mezi uchazeči o veřejnou zakázku. *Revue soutěžního práva ANTITRUST*. 2015, roč. 8, č. 2, s. 56 - 57. ISSN 1804-1183.

Internetové zdroje:

1. Internetové stránky Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže [online]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/uvodni-stranka.html>
2. Informace o historii úřadu z internetových stránek ÚOHS [online] [cit. 2.2.2016]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>
3. Informační list ÚOHS 1/2012. *Bid-rigging, zakázaná dohoda o ovlivňování nabídek*. [online] [cit. 23.3.2016]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>

Judikatura:

1. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 31/97, ze dne 29.5.1997. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
2. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 61/2005 - 183, ze dne 29.10.2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

3. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Afs 7/2008 - 200, ze dne 3.12.2008. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
4. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 40/2007 - 204, ze dne 30.9.2008. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
5. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 78/2008 - 721, ze dne 25.2.2009. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
6. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 19/2006 - 55, ze dne 9.1.2007. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
7. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 A 18/2002 - 58, ze dne 9.2.2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
8. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 A 19/2002 - 141, ze dne 12.5.2005. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
9. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č. j. 2 A 1/2002 - 63, ze dne 5.9.2002. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
10. Rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 62 Ca 15/2007, ze dne 8.1.2008. Dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>
11. Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 31 Ca 58/2005 - 105, ze dne 24.8.2006. Dostupné dne 8.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>
12. Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Ca 26/2006 - 65, ze dne 3.4.2007. Dostupné dne 9.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html/>

13. Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Ca 58/2008 - 44, ze dne 20.5.2010. Dostupné dne 9.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html/>
14. Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 29 Ca 110/2003 - 45, ze dne 31.3.2005. Dostupné dne 23.3.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>
15. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-41/90 Höfner, ze dne 23.4.1991. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
16. Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech 56 a 58/64 Grundig Consten, ze dne 13.7.1966. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
17. Rozsudek Soudu prvního stupně ve věci T-112/05 Akzo Nobel v. Komise, ze dne 12.12.2007. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
18. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-97/08 P Akzo Nobel v. Komise, ze dne 10.9.2009. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
19. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-49/92 Anic Partecipazioni, ze dne 8.7.1999. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
20. Rozsudek Soudu prvního stupně ve věci T-41/96 Bayer, ze dne 26.10.2000. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
21. Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-2/01 a C-3/01 Bayer, ze dne 6.1.2004. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
22. Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P Lombardní klub, ze dne 24.9.2009. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

23. Rozsudek Soudního dvora ve věci 45/85 Verband der Sachversicherer, ze dne 27.1.1987. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
24. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-41/69 Chemiefarma, ze dne 15.7.1970. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
25. Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech 40 až 48, 50, 54 až 56, 111, 113, 114/73 Suiker Unie (Sugar), ze dne 16.12.1975. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
26. Rozsudek Soudního dvora ve věci 48-69 ICI (Dyestuffs), ze dne 14.7.1972. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
27. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-67/96 Albany, ze dne 21.9.1999. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
28. Rozsudek Soudního dvora ve věci 56-65 Société Technique Minière, ze dne 30.7.1966. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
29. Rozsudek Soudního dvora ve věci 22-71 Béguelin Import, ze dne 25.11.1971. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
30. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-260/07 Pedro IV Servicios, ze dne 2.4.2009. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
31. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-439/09 Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, ze dne 13.10.2011. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
32. Rozsudek Soudu prvního stupně ve věci T-102/92 VIHO Europe, ze dne 12.1.1995. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

33. Rozsudek Soudního dvora věci C-194/99 Thyssen Stahl, ze dne 20.10.2003. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
34. Rozsudek Soudu prvního stupně ve věci T-17/93 Matra Hachette, ze dne 15.7.1994. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
35. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-23/67 Brasserie de Haecht, ze dne 12.12.1967. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
36. Rozsudek Soudu prvního stupně ve věci T-51/89 Tetra Pak, ze dne 10.7.1990. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a rozhodnutí Evropské komise:

1. Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 147/08, ze dne 23.12.2009. Dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>
2. Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 9/05 Tupperware, ze dne 5.10.2005. Dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>
3. Rozhodnutí předsedy ÚOHS č. j. R 17/05 Tupperware, ze dne 21.4.2010. Dostupné dne 10.2.2016 [online] z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>
4. Rozhodnutí Evropské komise č. COMP/F/38.638 Butadienový kaučuk, ze dne 29.11.2006. Dostupné dne 21.3.2016 [online] z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38638/38638_826_1.pdf
5. Rozhodnutí Evropské komise č. 74/292 Glass Containers, ze dne 5.5.1974. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

Právní předpisy a soft-law:

1. Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a změně některých zákonů (o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
4. Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
5. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.
6. Zákon č. 340/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a některé další zákony. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
7. Zákon č. 155/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
8. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
9. Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný [online]. Dostupné dne 2.3.2016 z: <https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez.html>
10. Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, 2012/C 326/01. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

11. Smlouva o založení Evropského společenství (konsolidované znění) C/321 E. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
12. Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
13. Nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. dubna 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
14. Nařízení Komise (EU) č. 1218/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie specializačních dohod. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
15. Nařízení Komise (EU) č. 1217/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie dohod o výzkumu a vývoji. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
16. Oznámení Komise o dohodách menšího významu, které výrazně neomezuji hospodářskou soutěž podle čl. 81 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (de minimis), 2001/C 368/07. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
17. Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením, 2010/C 130/01. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
18. Sdělení Komise – Pokyny k účinku obchodního konceptu obsaženého v čl. 81 a 82 Smlouvy, 2004/C 101/07. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>
19. Sdělení Komise – Pokyny k aplikaci článku 81(3) Smlouvy, 2004/C 101/08. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

PŘÍLOHY

1) Relevantní ustanovení Zákona o OHS

§ 3

(1) Dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen "dohody"), jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen "Úřad") nepovolí prováděcím právním předpisem z tohoto zákazu výjimku. Dohody, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, nejsou považovány za zakázané.

(2) Z dohod zakázaných podle odstavce 1 jsou zakázány zejména dohody, jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže proto, že obsahují ujednání o

- a) přímém nebo nepřímém určení cen, popřípadě o jiných obchodních podmínkách,
- b) omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic,
- c) rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,
- d) tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí,
- e) uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni,
- f) tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu (skupinový bojkot).

(3) Týká-li se důvod zákazu jen části dohody, je zakázána a neplatná jen tato část. Pokud však z povahy dohody, jejího obsahu, účelu nebo z okolností, za nichž k ní došlo, vyplývá, že ji nelze od ostatního obsahu oddělit, je zakázána a neplatná celá dohoda.

(4) Zákaz podle odstavce 1 se nevztahuje na dohody, které

- a) přispějí ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží nebo k podpoře technického či hospodářského rozvoje a vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho plynoucích,
- b) neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů podle písmene a),
- c) neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na podstatné části trhu zboží, jehož dodávka nebo nákup je předmětem dohody.

§ 5

(1) Dohody soutěžitelů, kteří působí na stejné úrovni trhu zboží, jsou horizontálními dohodami.

(2) Dohody soutěžitelů, kteří působí na různých úrovních trhu zboží, jsou vertikálními dohodami.

(3) Za horizontální dohody se považují i smíšené dohody soutěžitelů, kteří působí současně na téže horizontální úrovni i na různé vertikální úrovni trhu zboží; v pochybnostech se má za to, že se jedná o horizontální dohodu.

2) Relevantní ustanovení SFEU

Článek 101 (bývalý článek 81 SES)

1. S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zejména ty, které

- a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;
- b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;
- c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;
- d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži;
- e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisí.

2. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné od počátku.

3. Odstavec 1 však může být prohlášen za neúčinný pro:

- dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,
- rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků a
- jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie,

kteří přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

- a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;
- b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce je zhodnotit a popsat českou právní úpravu dohod narušujících hospodářskou soutěž, a to se zaměřením na jejich faktickou podobu, znaky, specifika a základní náležitosti, a posoudit její správnost a dopady do obchodní činnosti, přičemž je přihlédnuto k úpravě Evropské unie. Účelem zkoumání je především nastínit základní prvky jednotlivých typů zakázaných dohod, upozornit na nedostatky jejich úpravy, polemizovat se závěry uvedenými v odborné literatuře a judikatuře. Práce vychází z literatury a judikatury české i evropské.

Diplomová práce je dělena do šesti kapitol, které doplňuje úvod a závěr.

Kapitola první porovnává úpravu kartelových dohod v České republice a EU, přičemž sleduje zejména vliv evropské legislativy a judikatury na vývoj české právní úpravy a rozhodovací praxe. Věnuje se také některým odlišnostem a možnostem jejich odstranění a překlenutí.

Kapitola druhá tvoří jádro práce a i popisuje jádro úpravy kartelových dohod, když se podrobně věnuje jednotlivým částem generální skutkové podstaty zakázaných dohod. Tato část podává komplexní analýzu elementárních znaků každé kartelové dohody. Rozebírá a kritizuje nedostatky v definici zakázané dohody i v odborné literatuře či rozhodnutích ji popisujících.

V kapitole třetí jsou popsány nejčastější dílčí skutkové podstaty kartelových dohod, tak jak jsou vyjmenovány v zákoně o ochraně hospodářské soutěže. Předmětem kapitoly je popis a rozbor těchto nejzávažnějších a nejčastějších porušení kartelového zákazu.

V další části je rozebrána problematika dělení dohod v závislosti na postavení jejich účastníků na relevantním trhu. Autor popisuje problematiku odlišení horizontálních a vertikálních dohod a vysvětluje důvody i důsledky tohoto dělení, zatímco přemýšlí nad správnou metodikou rozlišování.

Předposlední kapitola pátá analyzuje a vykládá pravidlo *de minimis* a tvrdé kartelové dohody. Autor uvažuje nad absolutní povahou pravidla i tvrdých omezení, které jeho užití vylučují.

Poslední část práce je nakonec krátkým srovnáním kartelových dohod a zneužití dominantního postavení.

Tato diplomová práce se zabývá problematickým tématem kartelových dohod a zaměřuje se na popis, analýzu a kritickou studii jejich jednotlivých znaků a podob. Autor vychází především z české odborné literatury a rozhodnutí evropských soutěžních orgánů. Autor také hodnotí českou právní úpravu a na konci každé kapitoly přichází s její závěrečnou částí, která hodnotí danou úpravu a zamýšlí se nad jejími zásadními problémovými partiemi. V celé práci je vyzýváno k individuálnímu přístupu a hodnocení každé jednotlivé kartelové dohody a nelpění na formálních postupech, ačkoliv autor vyzývá i k jasnosti a přehlednosti legislativní úpravy, čímž by došlo k usnadnění aplikace a rozhodovací činnosti.

ABSTRACT

The objective of this thesis is to evaluate and describe Czech legislation regarding agreements intervening in the economic competition, namely with the focus on their actual form, specifics, characteristics and basic essentials, and to evaluate their correctness and business impacts, taking into account legislation and case law of the European Union. The purpose of the research is primarily to outline the basic elements of forms of prohibited agreements, highlight deficiencies of legislation related to them, and to argue findings arising from the literature and case law. The thesis is based on both Czech and European literature and judicature.

The thesis is divided into six chapters which are complemented by the Introduction and the Conclusion.

The First Chapter compares legislation of the Czech Republic and the European Union, while the attention is devoted in particular to the influence of European legislation and judicature on the development of Czech law and decision-making practice. It also focuses on certain differences and possibilities of their removal and overcoming.

The Second Chapter forms the core of the thesis and also describes the core law governing the cartels when it closely examines every single part of the state of facts of prohibited agreements. This part provides a comprehensive analysis of elemental characters of each cartel. It analyses and criticizes gaps and deficiencies in definitions of prohibited agreements in both the literature and judicature related to them.

In the Chapter Three are described the most common states of facts of cartels as they are listed in the Act on Protection of Economic Competition. The subject of the chapter is description and analysis of these most serious and frequent violation of the cartel prohibition.

The next chapter discusses the issue of dividing the agreements in dependence on the position of their participants in the relevant market. The author narrates the problem of distinguishing horizontal and vertical agreements and explains the reasons and consequences of this division, while meditating on the correct distinctive methodology.

The penultimate Chapter Fifth analyses and interprets the *de minimis* rule and *hard-core* cartels. The author considers the absolute nature of the rule and restrictions which are limitation to its use.

Finally the last part is a brief comparison of agreements intervening in the competition and the abuse of dominant position.

This thesis deals with the problematic issue of cartels when focusing primarily on the description, analysis and critical study of their individual characteristics and forms. The author mainly builds on Czech professional literature and case law of European offices. The author also assesses the Czech legislation and at the end of each chapter comes up with its final part, which evaluates governing law and speculates about its essential problematic parts. The whole thesis calls for an individual approach when assessing every single cartel, and for not sticking to formal procedures and rules, although author also calls for more clarified and simple legislation, which would ease the application and decision-making process.

KLÍČOVÁ SLOVA

dohody narušující soutěž

de minimis

typy a podoby dohod

KEYWORDS

agreements intervening in competition

de minimis

types and forms of agreements

Anglický název práce: Protection of Economic Competition – Agreements
Intervening in Competition